Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ээтэмнай 1921 оной …абрийн 21-һээ гарана | № 45 (14067) | 1973 оной февралиин 22, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

…МСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

…рл Марксын нэрэм… колхоз. Аймаг до… нэгэнтэ бэшэ эр… һэн Цындема Гун…вна Дашиева Ели…та Доржиевна Рин…ва хоёр үнгэрэгшэ …үнеэн бүриһөө дун…эргээр 2902-2… ки…амм һү һаа … й…… амжалтаяа … лам …хаһан бэлэй. Мү…дэ һаалишадай хоо… ажалай шэнэ амжалтын түлөө шанга тэмсэл үргэлжэлһөөр.

Үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 900 килограмм һү һааха уялга абаһан Ц. Дашиева, Е. Ринчинова гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ харууһалжа байһан үнеэдээ һайнаар хооллуулжа, толгой бүриһөөнь сүүдхэдэ 9-10 килограмм һү һаана.

Манай корр.

Баргажанай аймаг.



Улаан-Үдын аймагай «8-е Марта» колхоздо оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй механизаторнууд табигданхай. Эндэ 6 хүнһөө бүридэһэн тусхай бүлэг ажаллана. Тэдэнэр ноябрь һараһаа эхилжэ, техникээ заһабарилжа байнхай. Тус бүлэгэй хүдөө ажахын машинанууд түгэс бэлэн болгогдонхой. Дүй дүшэлтэй механизаторнуудай нэгэн Николай Фёдорович Брянский тус бүлэгые даана. Оньһон техникэ заһабарилгада нүхэд К. Бурундуков, В. Торгашин, түмэршэ дархан М. Торгашин гэгшэд шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд (зүүн гарһаа) В. А. Торгашин, К. С. Бурундуков.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Тэн хахадынь абтаба

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ Алтайн совхозой хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялгатай юм. Энэ уялгаяа урагшатайгаар дүүргэхын тула ажахын хонишод үбэлжэлгэдөө эрхим һайн бэлэдхэлтэй ороо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Хонишодой эгээл харюусалгатай ажалай нэгэн — түл абалга мүнөө түлэг дундаа. Ажахын хонишод энэ шухала ажалдаа эртэнһээ бэлэдхэлтэй ороһон юм. Тобир тарган хониноо өөдэргэн хурьган гарадаг, тэнжэсэтэйшье байдаг гэжэ эндэхи хонишод һайн мэдэдэг. Тиимэһээ тэдэнэр зунай, намарай үедэ хонидоо һайса адуулжа, таргалуулжа шадаһан байна.

Һаянай байдалаар эндэ 2.000 гаран хурьгад абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Ажахы соогоо эрхим бэрхэ хонишон гэжэ мэдээжэ болоһон Цыремпил Жадамбаевич Цыренжапов 457 хурьгатай болонхой. Эндэхи хонишод байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула үдэр һүнигүй габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Совхозой түрүү хонишодой тоодо батаар ороһон хүнүүдэй нэгэн Дондок Раднажапович Очиров 400 гаран хурьга абаад, мүн лэ һайнаар түлжүүлжэ байна. Мүнөө жэлдэ Очировай отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха гэһэн социалис уялгатай юм. Хонидойнь хүшэ тамир һайн. Дондок Раднажапович абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхээр зоригжонхой.

Тус ажахын хонишод зунай үедэ өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээлээ бэлэдхэжэ абадаг гуримтай юм. Тиимэһээ тэдэнэр таатай сагые алдангүй, шадаал һаа, ехээр үбһэ бэлэдхэжэ абаха гэжэ оролдодог. Тэрэньшье тон зүб. Үбэлые һайнаар дабахын тула үбһэ тэжээл ехэ хэрэгтэй болодог гэжэ хонишон бүхэн һайн мэдэдэг. Ажахын хонишод хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ абахалаа. Ямар һүри хонинтоо, хэзээ задалжа эдюулхэдэ һайн бэ гэжэ хубаарилдаг.

Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудта түл абалга эршэ соогоо. Байгша ондо ажахынуудай хонишод 61 мянган хурьга абаха уялгатай юм. Мүнөө эндэ хахадһаа ехэнь абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

С. РИНЧИНОВА.

САҺАН БААЛНУУД ЖЭРЫЛДЭНЭ

…лхозой МТМ-гэй ха… хэдэн ДТ-нүүд хой…оһоо һубарилдан … үглөөнэй наранаар …, гэнжэнүүдээ наяр… поли тээшэ шэглэ… Правлениин гэшхүүр тамхилжа байһан хоёр …й нэгэн тракторнуудые … үдэшөөд. абяанайнь …ага нам гэхэдэ, нүхэр…гэжэ асууба:

…дэшни үглөө бүри …ошожо, юу хэнэ гээ…

…аһа тогтооно ха юм. …эр Коршуновскын …р ябаад ерээ һэм. … «Үргэн хүндын» …ээрэ үргэлжэ хүр са…ожорхёо. Амяарлан … тариандал, саһан …д жэрылдэжэ хараг… Ямаршье һалхинда …дэхэгүй даа, — гэ…гэдэнь.

Саһаа мүнөө тогтоо…даагүй һаа, хэзээ … абаха һэм. Тэрэ …ии Киреевэй бригадын … Бэрхэ хүбүүн бо… байна. Эсэгээ һажаажа, газар эльгэтэй тарияша хүн боложо ябана даа.

Эдэ хоёр үбгэдэй нигэжэ хөөрэлдэхые шагнахада, ерэхэ ургасын түлөө тосхондо хүн бүхэн һанаагаа зободог гэжэ ойлгомоор.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоз ороохо тарияанай, үбһэ ногооной баян ургаса хуряадагаараа республика соогоо суурхаһаар үнннэй. Ган гасуур үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхид гектар бүриһөө 16 центнер ороохо (бүхыдөө 94 мянга гаран), 14,8 центнер үбһэ (бүхыдөө 13 мянган центнер) хуряажа абаа. Гүрэндэ 28 мянга гаран центнер тарья худалдажа, социалис уялгала үлүүлэн дүүргэһэн юм. Тиигэжэ СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан.

Хонхолын тарияашад болон механизаторнууд сагай уларилай ямаршье сагта тогтууритай баян ургаса хайшан гээд туйладаг бэ гэбэл, газар тариалан зүбөөр эрхилжэ, гектар бүхэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри жэлэй дүрбэн сагта урид хараалагдаһан түсэбөөр ябуулдаг заншалтай. Тиигэжэ 'байгаалиин хайра үршөөлһөө дулдыдангүйгөөр баян ургаса хуряадаг.

ССР Союзай 50 жэлэй ой тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ, «ажал хэрэгээ һайнаар ябуулһан газарта, ган гасуурай хойшолон тиимэ хүндэ хүшэр байгаагүй» гэжэ сэхэ зааһан байна. Хонхолын механизатор, тарияашад болон хүтэлбэрилэгшэд партиин зааһан энэ эрилтэдэ харюусамаар ажалаа ябуулдаг гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ шиидхэхы 1973 ондо бүри ехэ амжалта туйлахын тулада ажахын механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Оньһон техникэ болон хүдөө ажахын зэр зэмсэг заһабарилга графиг соогоо һайн шанартайгаар хэгдэнэ. 18000 центнер үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ, шалгагдажа, тарилгын шанарта хүргэгдөө. Поли дээрэ тракторай хүнхинөөн замханагүй. Тракторна бригада бүхэндэ саһан тогтоогдоно.

— 300 гектарһаа дээшэ талмай дээрэ саһан тогтоогдоод байна. Түсэбнай 400 га юм. Мүнөө үбэл һаhала саһатай жэл оробо. Гектар бүриһөө 18 центнер тарья абаха гэһэн уялгатайбди. Поли дээрэ 10 мянган тонно наг шэбхэ, горитой минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаа. Саһа тогтоолгодо нэгэдэхи бригадаһаа А. В. Архипов, гурбадахи бригадаһаа И. Е. Митрофанов гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана. Механизатор бүхэн үдэртөө 30—35 гектарта хүр саһа тогтоожо, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ, — гээд ажахын главна агроном И. М. Козлов хэлэнэ.



…Коршуновско фермын ара талаар нэмжыһэн поли. Саһан баалнууд холоһоо жэрылдэн харагдана. Саада таладань шара үнгэтэй ДТ трактор тусхай түхеэрэлгээр хүр саһа хумин этэржэ, баал болгон, аалихан урагшаа дабшана. Уданшьегүй трактор бидэнэй хажууда хүрэжэ ерэбэ. Танилсабабди. «Архипов», — гээд үндэршэг бэетэй, гушаад наһанай хүн шүрбэһэлиг гараараа амаршалба.

— Тракторна 1-дэхи бригадын «Үргэн хүнды» гэжэ поли. Бүхыдөө эндэ 200 тухай гектар юм. 50-яад гектарынь үлэбэ гээшэ ха. Хоёр үдэр соо хүдэлөөд байхадаа дууһаха ёһотойб. Эндэһээ Хонхолын саадахи гэжэ полидо ошохоб. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ «Үргэн хүнды» гэжэ полиин га бүриһөө 19 центнер шэнинсэ хуряагаа һэмди. Мүнөө жэлдэ адагынь 22 центнер абтаха ёһотойбди. Юуб. гэхэдэ, ургасын хуряагдамсаар полиёо намарай паар болгон хахалаа һэмди. Саһан ехээр тогтоогдобо. Хабартаа энэ саһаншни хайлажа, газараа һайса ундалуулха байха даа, — гэжэ тракторист Александр Викторович хөөрэнэ.

Энэ колхозой үргэн уужам поли дээрэ баян ургасын түлөө тэмсэл эдэ үдэрнүүдтэ түлэг дундаа ябажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүр саһа тогтоолго.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.
Авторай фото.

…ЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭДЭ— …ХЭ АНХАРАЛ

…спубликын номой, га… болон журналнуудай …лэй. полиграфиин ба …худалдалгын эдэбхитэ… зүблөөн һаяхан Улаан… болобо. Республикан… аймагууд ба городуудай …графиинуудай номой бо… газетэнүүдэй хэблэлэй, …худалдалгын, мүн рес…ын эмхи зургаануудай …хүдэлмэрилэгшэд энэ зүб… хүдэлмэридэ хабаа…һан байна. «Бүхэсоюз… зүблөөнэй дүнгүүд ба …3 оной зорилгонууд» гэ… элидхэл Буряадай …СР-эй Министрнүүдэй …дэй хэблэлэй, поли…, номой худалдаа …най управлениин на… Н. Б. Павлов зүб… дээрэ хэбэ.

…эрэгшэ ойн баярай … республикын полигра… промышленностиин, … худалдаа наймаанай …рилэгшэд хамта дэ… муу бэшээр ажаллажа … ССР Союзай байгуу…һаар 50 жэлэй ойн …элдэ абаһан социалис …уудаа гүйсэд бэе… продукци үйлэдбэ… ба тэрэнние худалда…ом болон газетэнүүдые … гаргаха жэлэйнгээ тү…сүм дүүргэжэ шадаһан …

…эрһэн жэлдэ 62 мян… түхэригэй продукци тү…р хараалагдаһанһаа … худалдагдаа, 40 мян… түхэригэй сэбэр олзо …һан байна. Һургуулиин …адай үзэхэ номуудые …хэ түсэб болзорһоо … дүүргэгдээ. Республи… номой худалдаа най…ан хүдэлмэрилэгшэд … зондо ном, канцеляр… хэрэгсэлнүүдые худал… түсэбөө 185 мянган тү…өөр үлүүлэн дүүргээ.

…хааминай, Баргажанай, …вэй, Прибайкалиин, …хаанай, Бэшүүрэй, Загарайн аймагуудай, Бабушкин хотын, Ивалга тосхоной типографинуудай коллективүүд ойн баярай жэлдэ урагшатай һайнаар хүдэлжэ гараа. Ном худалдадаг олохон магазинай наймаашад ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдтэй байба.

Элидхэлшэ республикын полиграфическа промышленностиин ажалай дутагдалнууд ба юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы ондо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Буряадай номой хэблэлэй главна редактор Д. Д. Дугаров, республиканска типографиин директор В. В. Мисников, Хурамхаанай аймагай типографиин директор В. А. Ванданкун, Бабушкин хотын типографиин директор В. Ф. Березкин, Захааминай аймагай типографиин директор И. А. Ловцов, техническэ мэргэжэл шудалха училищиин хүдэлмэрилэгшэ Т. В. Брянская, Буряадай номой хэблэлэй уран зураа ша Т. С. Гурьянов болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байха юм.

1973 ондо бэелүүлэгдэхэ социалис уялганууд зүблөөн дээрэ баталан абтаба. Буряадай республикын ойн баярай жэлдэ шэнэ амжалта туйлажа, ажалшадай сэдьхэл бодолой эрилтэнүүдые гүйсэд һайнаар хангаха хэмжээнүүд тэрэ уялганууд соонь хараалагданхай.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Сахьянов В. А., КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Гаськов М. М. зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа, үгэ хэлэбэ.

Д. СУБАНОВ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ПРАГА ОШОХОЁО МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л.И. Брежнев Чехословакиин ажалшадай февральдахи илалтын 25 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тула КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй Президентын ба Правительствын уряалаар Прага ошохоёо февралиин 20-до Москваһаа мордоо.

Нүхэр Л. И. Брежневые нүхэд А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше. Н.В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, П. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд В. П. Бещев, А. А. Громыко, Г. С. Павлов, Г. Э. Цуканов. К. У. Черненко, Н. А. Щелоков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн О. Б. Рахманин гэгшэд Киевскэ вокзал дээрэһээ үдэшэбэ.

ЧССР-эй хэрэгүүдые Советскэ Союзда саг зуура эрхилжэ байһан этигэмжэтэ Зденек Хебен, Чехословакиин посольствын хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа. (ТАСС).

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай Республикадахи Эрдэнитын обоо гэжэ нютагта олдоһон зэд ба молибдениие ашаглаха экономическа, научно техническэ харилсаа холбоон тухай СССР-эй правительствын, МНР-эй правительствын хоорондын хэлсээндэ февралиин 20-ной үдэр эндэ гар табигдаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков тус хэлсээндэ гар табиба.

Горно шанаржуулга хэхэ совет-монгол хамтын предприяти байгуулха, тэрэшэлэн Монгол орондо зээлеэр мүнгэ үгэхэ гэжэ хэлсээн дотор хараалагдана.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай холбоое улам гүнзэгырүүлхэ ба нарижуулан һайжаруулха, социалис еһоной экономическа харилсаа хүгжөөхэ нэгэдхэмэл программа бэелүүлһэнэй үндэһөөр Эрдэнитын Обоо гэжэ нютагтахи зэдэй ба молибденэй баялиг хамтын хүсөөр, промышленна аргаар ашаглагдаха болоно.

ЭХЭ ОРОНОО ҮНЭН СЭХЭЭР САХИН ХАМГААЛАГША

Совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци февралиин 20-до М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Совет Армиин Түбэй байшан соо болобо. СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо армиин генерал С. Л. Соколов «Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд амгалан байдалай ба социализмын хэрэгүүдые сахин хамгаална» гэһэн мэдээсэл хээ.

Совет арад, социалис оронуудай арадууд, хилын саа нахи манай бүхы ханинар СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 55 жэлэй ойе февралиин 23-да тэмдэглэхэеэ байна. Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой энэ гайхамшаг һайндэртэ бэлэдхэл КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй амжалтатай дүүргэгдэжэ байгаа СССР-эй табин жэлэй ойн һайндэрөөр үүсхэгдэһэн арад бүтэдын ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ С. Л. Соколов хэлэбэ.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд. бүхы совет арадтаал адляар, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, алдарта ойнгоо һайндэрые угтаа.

Армиин генерал С. Л. Соколов мэдээсэлэйнгээ түгэсхэлдэ журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба. (ТАСС).

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Февралиин 20-до СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын коллегиин үргэн заседани боложо, худалдаа наймаа хүгжөөлгын 1972 оной дүнгүүд, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ. СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев элидхэл хэбэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо розничнэ худалдаа наймаан 1970 онойхиһоо 21 миллиард үлүүтэй түхэригөөр нэмэһэн байна. Тэрэнэй бүридэл һайжараа, хэрэглэлэй шанар хубилаа. Бүри шэмэтэй һайн зүйлнүүдые, нооһон ба торгон бүдүүдые, трикотаж, хибэс, ажахын, соелой ба ажаһуудалай эдлэл хэрэгсэлнүүдые хүн зондо бүри ехээр худалдадаг болонхойбди.

Гэхэ зуура, 1972 ондо розничнэ худалдаа наймаанай түсэб дутуу дүүргэгдээ. Министерствын, … даа наймаанай управлен…н нютагай олохон зургаануудай, тэдэнэй предприятинуудай, тэрэшэлэн захил дүүргэдэг промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ, оптово худалдаа наймаа эмхидхэхэ хэрэгтэ дутуу дундануудай тохёолдоһонһоо уламжалан, иимэ ушарнууд болоһон байна гэжэ министр тэмдэглэбэ.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд 1973 оной-хиһоо 9,1 миллиард түхэригөөр ехэ хэмжээтэй эд товар 1973 ондо худалдаха. Гэхэтэй хамта розничнэ наймаанай түсэб хэрэглэмжэһээ үлүү гарама эд товараар хангагдаха байха гэжэ А. И. Струев тусхайлан тэмдэглэбэ. Жэшээлэн хэлэбэл, гурил (хилээмэ бариха ба худалдахын тула), крупа бобово ба макароной зүйлнүүд, хартаабха, овощ, сагаан эдеэн ехээр табигдаха.

Худалдаа наймаанай эмхинүүд материалаар, техникээр саашадаа улам һайнаар хангагдаха.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров заседани дээрэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Шалгалта юу харуулааб?

АРГА БОЛОМЖЫН БАЙГААШЬЕ ҺАА...

Республикын колхоз, совхозуудта малай үбэлжэлгэ шиидхэхы хаһадаа орожо байна. Һаалиин фермэнүүдтэ үнеэд олоор тугаллажа, һаалишад үбэлэй үедэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатай дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Отара бүхэндэ хурьгад «адхаржа» байнхай. Хоринин аймагай совхозуудта малай үбэлжэлгэ хүндэ хүшэр байдалда үнгэржэ байна гэжэ тэмдэглэмээр. Тугал ба хурьгадые абалга түлэг дундаа. Тэдэнние бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ гээшэ малшадай. мэргэжэлтэдэй нангин уялгануудай нэгэн болоно. Аймагай малшад, хонишод үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн, «унтаха нойргүй» ажаллажа байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Үбһэ тэжээлэй хэды бага байгаашье һаань, тэдэнэр һү һаалияа дээшэлүүлхын түлөө, абаһан хурьгадаа бултыень түлжүүлхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдоно. Тэдэнэй ажалые харахадаа, ёһотойл баатаршалга гарган ажаллана гэжэ һанахаар.

Анаагай совхозой Буламай отделенидэ малай үбэлжэлгэдэ бүри зунһаа эхилжэ, һайнаар бэлдэһэн байха юм. Эгээл тэрэ үедэ эндэхи ажалшад газар тарияалангай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсээ бэлэй. Тэдэнэй оролдосотой ажал нилээд һайн дүнгүүдтэй байба. Отделениин механизаторнууд тарияалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,5 центнер ороохо тарья хуряагаа. Тиигэжэ гүрэндэ тарья тушааха түсэбөө дүүргэөд, адууһа малда тарья талханай зүйл нилээд ехээр үлөөһэн байна. Түсэбэй ёһоор малда 12 мянган центнер тариан гаргашалагдаха байбал, үнэн дээрээ 17 мянган центнер орхигдоһон юм. Энэ отделенидэ хамта дээрээ 8.400 центнер үбһэн. нилээд ехэ һолоомо, зелёнко сүглуулагдаһан байгаа.

Мүнөө эхэ хонин бүридэ үдэртөө 300 грамм талха тарияанай зүйл, 200 грамм үбһэн үгтэнэ. Тиихэдэ һолоомо, нарһанай бутаруулагдаһан шэлбэһэн, модоной набша намаа, минеральна тэжээл нэмэжэ үгэдэг байха юм. Отделениин хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ социалис уялга абанхай. Тиихэдэ эндэхи бэрхэ хонишодой нэгэн, Ажалай Улаан Тугай ордено́й кавалер Норбо-Самбу Жигжитович Бадмаев хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ зорилготой. Ажахын олохон хонишод дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Мүнөө энэ отделениин 100 эхэ хонин бүриһөө 70 хурьган абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Тус отделениин бүхы хонишод бэлэдхэһэн бүхы тэжээлээ гамтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр гаргашалхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Эндэ адха үбһэ, һолоомо, талха тарияанай грамм бүхэниие нарилжа, тоолоожо һуранхай. Фермэ, отарануудтань ошоходо, ажалынь һайнаар эмхидхэгдэһэн байха юм. Үбһэ тэжээлэй бага болоһонние хараада абажа, бэлшээри дээрэхи саһа трактораар этэжэ, хагдыень гаргаад. залуу малаа бэлшээжэ эхилэнхэй. Энэ хадаа Буламай отделениин малшадай оролдолгые үшөө дахин эли тодоор гэршэлнэ бшуу.

— Үбэлэй сагта үхэр мал бэлшээхэ гээшэ тон шухала хэрэг болоно, — гэжэ Буламай отделениие эрхилэгшэ Галина Цыреновна Аюшеева хөөрэнэ. — Нэгэдэхеэр, бэлэдхэгдэһэн тэжээл арьбалагдана, хоёрдохёор, бэлшээридэ ябаһан мал хагда, поли дээрэ үлэһэн һолоомо садатараа эдижэ ха юм.

Аймагай «Георгиевский» совхоздо үбһэ тэжээл багаар бэлэд…дэһэн байгаа. Энэ ажахы… мал үбэлжэлгын үедэ тэжээлээр 38 процент хангагдаһан юм. Үнгэрөөшэ үбэлжэлгын үедэ тэжээлээр нилээд һайн байбашье, малаа декабриин 1 болотор бэлшээгээ һэн. Энэ жэлдэ саһан ехээр ороо гэжэ шалтаг бариад, бүри октябрь һара соо малаа бэлшээхэеэ болиһон юм. Эндэ трактораар саһа этэжэ, хагдыень гаргаха хүдэлмэри биратай һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Бэлэн байһан үбһэ тэжээлынь арай гэжэл нэгэ һара соо хүрэжэ магад. Жэшээлэн хэлэбэл, эндэ мүнөө оройдоол 4.600 гаран центнер үбһэн, оройдоол 2.500 шахуу центнер һолоомон үлэнхэй. Тиихэдэ талха тарияанайнь зүйл баһал бага болоо. Иимэ шахардуу байдалай тулаад байхада, тэрэнээ бүри гамтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд анхаралаа багаар табина.

Ахалагша хонишон Ф. Никитинагай отарада ерэхэдэмнай, хонидынь булагай уһанда ошожо ябаа һэн. Тэндэ нёдондоной хурьгад харууһалагдаа.

— Хонин бүридэ үдэртөө 300 грамм талха тарияанай зүйл үгэнэбди. Үбһэмнай шанар муутай һэн. Үглөө мүнөө барагдаха болоо. Һолоомон дууһаһаар үнинэй,— гэжэ хонишон Ф. Никитина хэлэбэ. — Хонидоо бага зэргээр бэлшээжэ болохо байгаа. Теэд саһа этэжэ, хагда гаргаха хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Энэ талаар отделениин мэргэжэлтэд һаналаа табиха ёһотой байгаа.

А. П. Беликовэй ажалладаг отарада 553 эхэ хонин тоологдоно. Тэдэнэй 150-ниинь түрүүшынхеэ хурьгалха юм. Мүнөө отара дээрэнь хамтадаа 350 гаран хурьган абтанхай. «Түл абалга түлэг дундаа ябажа байна, хурьгадаа түлжүүлхэ гээшэ мнай эгээл шухала хэрэг болоно. Үбһэ тэжээлнай барагдажа байна. Эгээл энэ үедэ мэргэжэлтэдэй үдэр бүриин туһаламжа хэрэгтэй байгаа» гээд хонишон хөөрэнэ.

Хэды тиимэ байдалтай байбашье һаа, тус отарын хонишод үлдэһэн тэжээлээ гам хайрагүйгөөр гаргашална гэжэ тэмдэглээ. Отарада асаргадаһан талха тарияанай зүйл муугаар хадагалагдана.

Тэрэнь сүсэгэй газаагуур адхагдашоод, морьной, хонишодой хүлөөр нишэ тиишэ үриgдэжэ, һалхинда абтажа байна. Отарада ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хаа-яа ерэдэг байбашье, энэ тон шухала асуудалда анхаралаа багаар табина. Энэ отарын хонидой уһалалга муугаар эмхидхэгдэнхэй. Хоёр жэлэй саада тээ худаг малтажа, тэрэ хэрэгтэ 11 мянган түхэриг гаргашалһан байбашье, тэрэнь мүнөө болотор хүдэлнэгүй. Шалтагынь юуб гэхэдэ, трансформатор үгы байха юм. Ушар иимэһээ эндэхи хонид саг соогоо уһалагданагүй.

Тус аймагай Хүрбын совхозой һаалиин фермэ, хонидой отарануудта баһал хүндэ хүшэр байдал тохёолдонхой. Совхозой Тохорюугтын отделениин Энгэр гэжэ газарта эхэ хонидой хоёр, түлгэнүүдэй нэгэ отара байрлана. Алишье отарадань ошоходо, бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээлынь, асаргадаһан талха тарияанайнь зүйл үглөө мүнөө дууһахаа байна. Гэхэтэй хамта, эдэ отарануудта тэжээлээ гамгүйгөөр гаргашална. Пётр Пахаловай отарын хонишод талха тарияагаа миил газар дээрэ адхаад. һолоомоор хушаһан нэрэтэй. Тэрэнь һалхинда үлеэгдэжэ, миинтэ хосорно, үбһэниинь хашаа соогуур үригдэшэнхэй. Эндэхи хонишод 10 хоног, һара соо хэды шэнээн үбһэ, талха тарияанай зүйл гаргашалха байһанаа мэдэхэгүй юм.

— Отарануудтамнай тэжээл хэхэ хобоонууд дутална. Энэ асуудалаар совхозой, отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэнтэ бэшэ хандаһан байгаабди. Теэд хубилха юумэн үгыл даа, — гэжэ Тохорюугтын отделениин зоотехник Г. Р. Ринчинова гомдолтойгоор хөөрөө һэн.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Харуулан ойлгуулжа шадана

(Түрүү дүй дүршэлһөө)

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэл — ажалшадые амжалтада элсүүлхэ, социалис уялга дүүргэхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта туһалдаг гээд мэдээжэ. Ушар тиимэһээ Зэдын аймагай «Мир» колхозой партком харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. Тосхоной үйлсэдэ, колхозой конторо соо, соёлой байшан, хүдөөгэй клубууд болон улаан булангууд соо харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд танай анхаралые заатагүй татаха. Гоёор шэмэглэгдэһэн, удха шанарайнгаа талааршье һайн плакадууд, стенднүүд, диаграммануд хараха, бодомжолхо арга хүн бүхэндэ олгоно.

— Бидэнэр харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй ашаар, нэгэдэхеэр, шэнэ илалтада уряалжа, экономикын хүгжэлтын саашанхи алхамууд тухай танилсуулха; хоёрдохёор, ажалай түрүүшүүлэй туйлалтанууд, совет хүнэй баатар ажалай дүй дүршэл дээрэ залуушуулые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдодогбди,— гэжэ колхозой парткомой секретарь Г. М. Мункуев хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй гол һуурие ажалша хүн эзэлнэ. «Мир» колхозой контородо дүтэлхэдөө, «Колхозой эрхим хүнүүд» гэһэн ехэ стендэ анхаралаа заатагүй хандуулхат. Зүгөөр соёлой байшангай фойе соо комсомолшууд — үйлэдбэриин түрүүшүүл, ниитын ажалай эдэбхитэйшүүл тухай стенд олоной хараха газарта табяатай. Колхозой ветерантууд, эрхим спортсменүүд, арадай хинагшад, уран һайханай самодеятельностиин бүлэгтэ хабаадагшад эндэ мүн лэ харуулагдана.

«Мир» колхозой парткомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй талаар совет ажалша хүнүүдээ, амжалта туйлалта, саашанхи зорилгонуудаа харуулхаһаа гадна дутуу дундануудтай, барга сагай үлэгдэлнүүдтэй хайра гамгүйгөөр тэмсэнэ. Колхозой түб тосхондо «Хүдөөгэй ажалшан» гэһэн ханын газетэ, «Арадай хиналтын хуудаһан», «Комсомолой прожектор» гэжэ хуудаһанууд, зүгөөр үйлэдбэриин участогуудта «Дайшалхы, сахилгаан хуудаһанууд» гаргагдана. Ханын хэблэл тус ажахын ажабайдал ба эрмэлзэл оролдолгые тодоор харуулха зуураа ажалгүйгөөр зайгуултадаг, архи тамхи намнагшадые, ниитын ажалай гурим алдагшадые шүүмжэлнэ. Тиигэжэ колхозой үбһэ тэжээл өөрынгөө малда эдюулэгшэд, колхозой Уставаар хараалагдаһанда орхолоо үлүү үмсын мал бариг-шад, ажал хэдэггүй Юрий Бадмаев, Федор Бухандаев, Валерий Бадмаев болон бусад залуу хүнүүд ханын хэблэлэй хуудаһанда эрид шангаар шүүмжэлэгдэжэ, нилээд лэ улайһан, сайһан байнад.

«Мир» колхозой ажалшад үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээд, КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар, тэрэшэлэн РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһанхай. Тэдэнэр мүнөө Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн баярай ажалай вахтада жагсанхай. Колхознигуудай шударгы ажал хүдэлмэринь харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар мүн лэ һайнаар харуулагдана. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ габшагайгаар ажаллахые уряалһан лозунгнууд болон плакадууд, малшад болон таряашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулһан бюллетенинүүд хаа хаанагүй харагдана.

«Мир» колхозой партком болон партийна эхин организацинууд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлые гоёото бэшэ, харин хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй ухаан бодолдо, сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдаха хүмүүжүүлгын нэгэ арга нүхэсэл гэжэ тоолодогынь һайшаалтай. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадана гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда ба агитациин таһаг «Мир» колхозой парткомой хүдэлмэриин дүй дүршэлые һайшаагаад, аймагай бусад колхозууд, совхозуудта, промышленна предприятинуудта нэбтэрүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа.

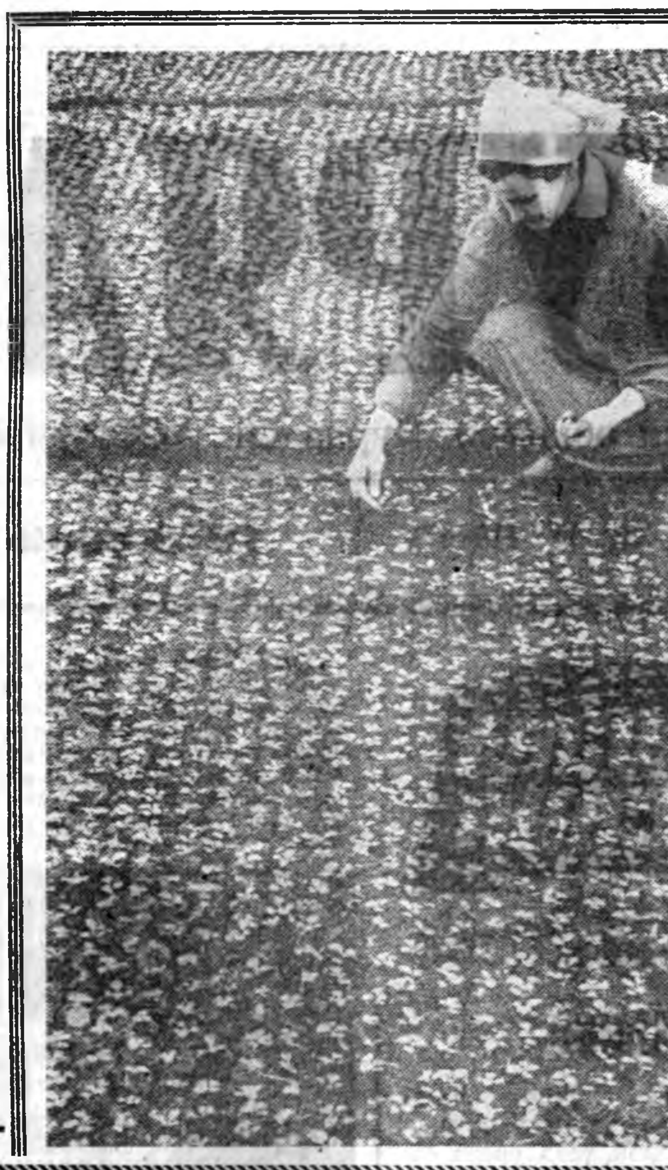
КПСС-эй райкомой дэргэдэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй талаар совет байгуулагданхай. КПСС-эй райкомой секретарь П. Г. Манзаров тэрэ соведые хүтэлбэрилнэ.

Партиин райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой, аймагай түбэй промышленна предприятинуудай нюур таладахи талмайнуудта мүнөө харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд шэнээр хэгдээ. Тэрэшэлэн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулан, Оёорой, Торийн, «Октябрьский» совхозуудта, «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд шэнэлэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта, зарим партийна организацинуудта, жэшээлхэдэ, «Заречный» совхоздо (парткомой секретарь Б.М. Зобаков), «Бурводстрой» управленидэ (парткомой секретарь Э. А. Нагаслаев), Зэдын совхоздо (секретарынь В. И. Груднев) харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ ёһотой анхарал хандуулнагүй.

Партиин райкомой байшан соо һаяхан үнгэргэгдэһэн партийна организацинуудай секретарьнарай семинар дээрэ «Мир» колхозой парткомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай хөөрэлдэжэ, дүй дүршэлөөрөө андалдаһан байнабди.

В. ГАРМАЕВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.



ЗАПОРОЖЬИИН ...ЛАСТЬ. «ЛЫСОГ...СКИЙ» СОВХОЗЫЕ ...ТЫН ОВОЩОЙ ФА...КА ГЭЖЭ ЗҮБ НЭ...ДЭГ. ТЕПЛИЧНО-ПАР...КОВО ЕХЭ АЖАХ... МҮНӨӨ АЖАЛАЙ ...ЛУУН ХАҺА ЭХИ...ХЭЙ. ДҮРБЭЛЖЭН ... МЕТРТЭ ҮГЭРСЭ СЭ...ЛЭЖЭ БАЙНА. ...БЭЛЖЭН МЕТР БҮ...ҺӨӨ 14 КИЛОГРА...ҺАА БАГА БЭШЭ ...ГАСА ХУРЯАГД... ИНДУСТРИАЛЬНА ЗА...РОЖИИН ХУДАЛ... НАЙМААНАЙ ЭМХИ ...ГААНУУДТА МҮНӨӨ ...ГООН ҺОНГИНО ...ГЭЭГДЭНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Д...СЕНКО ЭРТЫН КА...ТЫН РАССАДА ҮЗ... БАЙНА.

ТАСС-ай фотохрони...



Ивалгын механизированнэ лесхоз Ой модоной ажахын министерствэдэ жэл бүри түрүү һуури эзэлжэ, социалис мүрысөөндэ шалгаран гарадаг. Тус лесхоздо табадахи разрядай модошо дархан Иван Фёдоров, үнинэй токарь Константин Калаганский гэгшэд (зураг дээрэ) халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Шалгалта юу харуулааб?

АРГА БОЛОМЖЫН БАЙГААШЬЕ ҺАА...

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Эндэхи хонишодой һуудал байдалай эрилтэ муугаар хангагдана гэжэ тэмдэглэмээр. Дурсагдаһан гурбан отарын хонишод булта багахан нэгэ гэр соо ажаһууна. Тэдэндэ радиошье байхагүй, газетэ, журналнуудынь хэды хоножо асарагдана. Отделениин хүтэлбэрилэгшэд отара дээрэ телевизор тодхохо гэжэ найдуулһаар үнинэй. Теэд үгыл хадаа, үгы.

Тус совхозой хоёрдохи отделениин Могой гэжэ газартахи һаалиин фермэдэ П. Мартынов, В. Устинов гэгшэд буруунуудые харууһална. Тэдэнэй харууһалдаг буруунуудай хүсэ шадал нилээд бууранхай. Тэдэнииинь бултадаа шахуу бужуухашоо. Һүүлэй гурбан хоногой туршада дал, хашаа соохи шэбхэ шабааһаниинь оройдоошье сэбэрлэгдээгүй. Буруушад П. Мартынов, В. Устинов гэгшэд гурбан хоног соо ажалдаа гарангүй, архидажа байха юм.

Энэ фермэ дээрэхи ажал хүдэлмэри эмхи гуримгүй гэжэ гансата ойлгохоор. Үбһэн, талха тарянай зүйл хайра гамгүйгөөр гаргашалагдана, хашаа хорёо соогуурнь үригдэшэнхэй. Фермын нэгэ һаалишан амаралтада гараһаар удаахан болоо. Теэд тэрэнэй орондо хүдэлхэ хүн үшөө олдоогүй байһаар. Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн ёһын тэдысэ эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, һаалишадай январиин мүрысөөнэй дүнгүүд февралиин 6-да согсологдоһон аад, тэрээн тухай Могойн һаалишадта оройдоол февралиин 15-да мэдээсэгдэһэн байна. Совхозой бусад фермэнүүдэй һаалишад январиин дүнгүүдые мүнөө болотор мэдээгүй байһаар.

Хүрбын совхозой бусад фермэ болон отарануудаар ябахада, хааһаншье үбһэ тэжээлынь үглөө мүнөө дууһантаха болонхой. Хэды тиимэ байбашье һаань, үлэһэн тэжээлээ гамтайгаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын тула совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд зохихо хэмжээ абанагүй гэжэ сэхэ хэлэмээр.

Аймагай Үдын совхозой Балта-Голой отделениин Ж. А. Бадминовай отарада хүрэгдэбэ. Эндэ хонидынь түлэг хурьгалжа байна. Хонидой байра соо даншье һаа шиигтэй, хушалта дээрэхи саһаниинь бага зэргэ хайлажа, дуһалнууд гоожоно. Хонидойнь хүсэ тамир бүри муудашоо, шиигтэй байра соо байһанһаа боложо, нооһонойнь шанар муудаа, гээгдэжэ эхилээ.

Үдын совхозой Б-М. Цыденов, Ж. Бадминов, Н. Бадмаев, А. Самбаев болон бусадай отаранууд дээгүүр ябажа харахада, бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээлынь дууһантажа байна.

Хориин аймагай совхозуудта малай үбэлжэлгэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда үнгэржэ байна гэжэ үшөө тэмдэглэмээр. Хэды тиимэ байбашье һаань, үлэһэн тэжээлээ бүри гамтайгаар, ашаг ехэтэйгээр гаргашалхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй болоно. Тиихэ зуураа өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ тон шухала.

КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын управлениин, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлжэлгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхын тула хэмжээнүүдые абажа байна. Хүршэ аймаг, хизаарнуудһаа үбһэ, һолоомо, тарла талханай зүйл ашаһан автомашинанууд Хориин аймаг тээшэ һубарилдана.

Гэхэтэй хамта республикын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй, хонин ажалтай совхозуудай трестын, «Скотопром» трестын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд аймагай совхозуудай ажалшадта биратай һайнаар туһалнагүй. Аймагай малшад, хонишод дээрэ дурсагдаһан трестнүүдэй мэргэжэлтэдһээ горитой туһаламжа абаха зэргэтэй, тиимэ туһаламжа мүнөө тон шухала болоод байна.

Аймагай малшадай эрилтые республикын таряа талханай продуктнуудай управлениин хүтэлбэрилэгшэд муугаар хангана.

Хориин аймагай ажахынуудай һаалишад, хонишод, мал адуулагшадта үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тула туһаламжа хэрэгтэй гэжэ үшөө тэмдэглэе. Тиимэ туһаламжа республикын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй, талха тарянай продуктнуудай управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малшадта хүргэхэ зэргэтэй, ёһотой.

Шалгалтада хабаадагшад:

С. НИКИТЕЕВ,
республикын госплем станциин главна зоотехник.

Г. САНЖИЕВ,
Хориин аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Г. ХАГОЕВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

А. ЕФРЕМОВ,
«Правда Бурятии» газетын корр.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

МАЛ АЖАЛ — ГАБШАГАЙГААР ХҮГЖӨӨГДЭХЭ ҺАЛБАРИ

МАЛ АЖАЛЫЕ саашадань хүгжөөлгэ — хүдөө ажахын тон шухала зорилго гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Шэнэ табан жэлдэ хүн зониие һайн шанартай эдеэ хоолоор таһалгарягүй хангахын тула хүдөө ажахын энэ айхабтар шухала һалбари хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ дабшаса туйлагдаха ёһотой.

Коммунис партиин үүсхэлээр орон доторнай мал ажал хүгжөөхэ талаар, тэрэнэй техническэ зэбсэгжэлгэ ба тэжээлэйнь бааза бэхижүүлхэ, мяха, һү, үндэгэ, нооһо үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, ажалай түрүүшүүлые урмашуулха талаар ехэ хэмжээнүүд хараалагдаад, бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна. Мал ажалай һалбаринуудые тусхай шэглэлтэй болгохо ба промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха хүдэлмэри амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Оньһото техникээр сүм хангагдаһан шэнэ фермэ ба комплекснууд, шубуунай фабриканууд ашаглалгада үгтэнэ.

Эдэ бүгэдэ колхоз ба совхозуудта малай, шубуудай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдан абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһална. Жэшээнь 1971 ондо — табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ мал ба шубуу худалдалга урдахи жэлэйхиһээ 1,6 миллион тонноор, һүн—1,4 миллион тонноор, үндэгэ — 3,5 миллиардаар, нооһо—16 мянган тонноор дээшэлһэн гээшэ. Үнгэрһэн жэлдэ колхоз болон совхозууд 1971 онойхиһоо мяха, һү, үндэгэ, нооһо ехээр абаа. Саһа багатай үбэлэй удаа зуун жэл соо үзэгдөөгүй ган гасуур тохёолдожо, мал ажалда горитой бэрхэшээлэй ушараашье һаань, бага бэшэ амжалта туйлагдаһан байна бшуу.

1972—1973 ОНУУДАЙ үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудай үйлэдбэри ба худалдан абалгые дээшэлүүлхын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хүдөө нютагуудай ажалшадай эдэбхи үүсхэл шэнээр бадаруулаа. Мүрысөөндэ илагшадта Улаан туг, шан болон Хүндэлэлэй грамота барюулха хүрэтэр материальна ба моральна урмашуулгын шухала хэмжээнүүд тэрэ тогтоол дотор хараалагданхай. 1972 оной дүрбэдэхи кварталай ба 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб болон уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһан түрүүшүүл орден, медальнуудаар шагнагдаха байна.

Хүдөө нютагуудай ажалшад энэ тогтоолые арад зоной байдал һуудалые һайжаруулха тушаа партиин анхарал оролдолгын нэгэн гэжэ тоолоод, ажал хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлан харюусана. Мал болон шубуудаа гарзада оруулангүй үбэлжүүлхэ, бии байһан тэжээлээ зүбөөр хэрэглэжэ, продукци ехээр абахын тулада хамаг арга боломжонуудые сүм хэрэглэхын түлөө тэмсэлдэ хүдөөгэй ажалшадай хүсэ шадал элсүүлэгдэнхэй. Колхоз болон совхозуудай хүдэлмэришэд үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахын тула ехэ оролдолго гаргаһан байна.

Казахстанай, Узбекистанай, Украинын, РСФСР-эй зүүн зүгэй, баруун-хойто областьнуудай, Литовско, Эстонско ССР-нүүдэй колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд 1971 онойхиһоо һураггүй ехэ тэжээл бэлдэжэ шадаһан. Абтаһан тэжээлэй ехэнхи хубинь шэнэ технологёор бэлдэгдэжэ, шанар һайнтайгаар, витаминтайгаар хадагалагдаа. Сенаж, витаминтай ногооной гурил, прессовалагдаһан үбһэн, вентиляторaар хатаагдаһан ногоон урда жэлнүүдэйхиһээ ехээр бэлдэгдэжэ абтаа. Гранулированна тэжээл үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдээ.

Һолоомон, мехиинэ, хагда гэхэ мэтэ малай тэжээлдэ сүм хэрэглэгдэжэ байна. Зарим газарта кукурузын, хартаабхын, саахарай свеклын эшэ, наран сэсэгэй толгой хэршэгдэн, тэжээлдэ буйлуулан хэрэглэгдэнэ. Барда, жом, яһанай гурил, эдеэ хоолой промышленностиин бусад үлэгдэл малай тэжээлэй витамин ехэтэй нөөсэ болоно. Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта, санаторинуудта, городой хүн зоной эдеэнэй үлэгдэл суглуулагдажа, гахай шахалгада хэрэглэгдэнэ.

ПАРТИЙНА организацинуудай хүтэлбэри доро малай харууһа һайжаруулха, тэжээлыень зүбөөр гаргашалха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Хамаг фермэнүүдтэ дүй дүршэлтэй хүнүүдые табиха тон шухала. Рязаниин областьдо 1.500-һаа дээшэ коммунистнууд малай үбэлжэлгэдэ хүдэлхөөр нэмэжэ эльгээгдээ. Малай фермэнүүдтэ партийна 250 бүлэг байгуулагданхай. Семипалатинска областьдо коммунистнуудай уряагаар дунда һургуули дүүргэһэн олон залуушуул хонишодой бригаданууда хүдэлхөөр ошонхой.

Малшадай ажалые зүбөөр эмхидхэлгэ колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдэй тол анхаралда байха ёһотой. Мал харууһалха хүдэлмэридэ шэнэ техникэ ба технологи хэрэглэхэ гээшэ фермэнүүдэй ажалые хоёр халаанда эмхидхэхэ арга олгоно. Ставрополиин хизаарай Георгиевско районой Шаумянай нэрэмжэтэ колхозой малай фермын хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэгдэһээр табан жэлһээ дээшэ болоо, гаргашаа сүм харюуланхай. Һаалишад, мал харууһалагшад хоёр халаанда бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, һайнаар амарна, ажалай түлөөһэ ехээршье абана. Хамаг тэжээлээ гамтайгаар гаргашалаад, түсэбһөө гадуур һаагдаһан центнер һүнэй түлөө тэдэнэр нэмэлтэ түлөөһэ абана.

Түрүү колхоз, совхозуудай партийна организацинууд малшадай мүрысөө шадажа эмхидхэнэ. Мүрысөөнэй үрэ дүнгые олондо харуулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, Московско областиин «Петровское» гэжэ госплемзаводто мүрысөөнэй дүн недели бүхэндэ гаргагдана. Һаалишад болон тугалшадай хүдэлмэриин үрэ дүн тусхай бюллетень дээрэ харуулагдажа байдаг. Түрүүшүүлдэнь дамжуулгын Улаан туг, шан, санаторидо амарха путёвко үгтэдэг. Эдэ бүгэдэ урмашуулга мүрысөөндэ улам эршэ оруулдаг байха юм. Горьковско областиин Большемурашенска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо партиин обком ба облгүйсэдкомой үүсхэлээр тэжээл буйлуулан бэлдэлгээр тусхай семинар-выставкэ эмхидхэгдээ һэн. Тус семинарта хабаадагшад областиин түрүү ажахынуудай дүй дүршэлтэй үргэнөөр танилсаа. Молдавиин түрүү ажахынуудай бааза дээрэ нимэ семинар ходо үнгэрэгдэжэ байдаг. Түрүү дүршэлэй һургуули хүдэлнэ, зооветеринарна һурал сал эмхидхэгдэнхэй.

ТЭЖЭЭЛЭЙ КИЛОГРАММ бүхэниие үрэ ехэтэйгээр, гамтайгаар хэрэглэхын, шадаал һаа, ашыень ехээр харюулхын түлөө тэмсэл — мүрысөөндэ жагсаһан малшадай коллективүүдэй уялгын түрүүшын зорилго мүн. Ган гасуурай хойшолонтой тохёолдоһон энэ жэлдэ бии байһан бүхы тэжээлээ зүбөөр гаргашалха гээшэ тон шухала удха шанартай.

Колхоз, совхозуудай фермэнүүдтэ хамаг бүдүүн тэжээл ууралаар дэбтээжэ, дрожжоор эһээжэ, элдэб витаминтай холисонуудые нэмэжэ байгаад малда эдюулхэ айхабтар шухала. Энэ хэрэгтэ таарама бүхы техникэ, машина сүм хэрэглэгдэнэ. Московско областьдо тэжээл буйлуулдаг 374 цех, Ростовско областьдо — 2.700 цех ба кормокухни хүдэлнэ. Волгоградай областиин Новониколаевска районой «Родина» колхоз һолоомо тэжээлдэ холихо талаар һайн дүршэлтэй болонхой. Тэжээл бэлдэдэг цехтэнь вентиляторай хүсөөр һолоомон хэршэгдэжэ, запарнигта хэгдэнэ. Запарник соонь нэгэ доро уһан, уурал, дабһан, карбамид, мүшэрэй гурил гэхэ мэтэ нэмэгдэнэ. Түрүү ажахынуудта нимэ аргаар буйлуулагдаһан тэжээлээр үхэр малай протеиннэй эрилтые 25—30 процент хангажа болоно.

Малай, илангаяа гахайн рациондо дуталдадаг протеиние хүсэлдүүлхэ, ондоо арга гэхэдэ, тэжээл дрожжоор эһээлгэ мүн. Шэнгэн дрожжодо свекло, хартаабхын үлэгдэл, һолоомоной гурил, талха тарянай бутаргагдаһан зүйл, ногооной гурил, барда гэхэ мэтэ хэрэглэгдэнэ. Молдавиин ССР-тэ улаан архиин, консервын, спиртын заводууд колхоз, совхозуудай өөһэдынь тэжээлэй зүйлөөр шэнгэн дрожжо хэжэ үгэнэ.

Һайн шанартай рацион заатагүй витаминтай байха ёһотой. Тамбовско областиин «Красивский» гэжэ совхоздо үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын, тугалнуудай тэжээлдээ дуратай байхын тула буйлуулагдаһан тэжээлдэнь ургажа байһан модоной мүшэрөөр хэгдэһэн гурил нэмэнэ. Нарһан модоной мүшэр эгээл витамин ехэтэй тэжээл мүн. Мүнөө Украинын, Белоруссиин, Литвагай, Латвиин, Эстониин, Россин Федерациин зарим областьнууд нарһан модоной мүшэр гурил болгоод, талха тарянай зүйлтэй холигдоһон брикет гаргажа һураа.

Элдэб түрэлэй малда бэлдэгдэһэн тэжээлдэ протеин, витамин, хамаг микроэлементнүүдынь хуу баран таарулагданхай байха гэһэн эрилтэ түрүү ажахынууд табидаг болонхой. Имагтал энэ эрилтэһээ бага гаргашатайгаар мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэ гол түлэб дулдыдаха байна бшуу.

Түрүү ажахынуудай малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадаха зуураа, тэжээлэй гаргаша дээрэ шалгалта табижа, тэжээлэй гээлтэ хоролтодо орохо ябадалтай шанга тэмсэл хэнэ.

МАЛ АЖАЛДА тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулхын тула холимол тэжээлэй үйлэдбэри үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха хэрэгтэй. Энэ хэрэгтэ холимол тэжээлэй промышленностиин хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол зорюулагданхай. Ажахын энэ һалбарида баригдажа байһан предприятинуудые түргөөр ашаглалгада оруулжа, холимол тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ тон шухала. Оронойманай зарим районуудта баригдаһан холимол тэжээл гаргаха колхоз хоорондын заводуудые дүүрэн хүсэн соонь ашаглаха, тэрэшэлэн энэ продукци үйлэдбэрилжэ шадаха колхоз, совхозуудтахи түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ шухала.

Оронойманай промышленна предприятинууд, городуудай ажалшад малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ, фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри һожоруулха хэрэгтэнь ... хов, совхозуудта ехэ ... ламжа хүргэнэ. Жэ... Рязаниин предприя... колхоз, совхозуудай ... кормоцехтэ хэрэгтэй ... рэлгэ, уһа бүлэхэ, ... түхеэрэлгэ үгтэһэн, ... хэдэн зуун байра ... үгөө. Эдэ байрануудые ... дустриальна аргаар ... до, аша үрэ ехэтэйнь ...

Олон область, ... индустриальна аргаар ... ехэ комплекснууд ... на. Москвагай облас... «Щапово» гэжэ ... аяар 2 мянган толгой ... дэй багтамжатай, сүм ... һожоруулагдаһан асар... байра баригдаһан, «... цовский» совхоздо 10... ган гахай тэжээхэ ... ажахы байгуулагдаһан... на. Иигэжэ колхоз, ... зуудта промышленна ... һэ һуури дээрэ гахай... рэй мяха, һү үйлэд... томо комплекснуудые ... гуулжа, мал ажалай ... ринуудые саашадань ... шэглэлтэйгээр хүгж... хамаг тэжээл гамт... таргашалха, хүдэлмэр... дэй тоо үсөөрүүлхэ, ... цинн өөрынь үные ... руулха арга олдоно.

Мал ажалай про... ехээр үйлэдбэрилхын ... бүхэсоюзна социалис ... сөөндэ оролсоһон ... нууд тэжээлэй на... һайн бааза байгуул... жээнүүдые бэелүүл... лэнхэй. Сабшалан, ... бэлшээри һайжаруулха, ... луури үргэдхэхэ талаар ... дэлмэри хэгдэнэ. ... ажахынууд таряаланга... талмай үргэдхэхэ, ба... гаса үгэдэг ургамал... ехээр таридаг бол... Россин Федерациин ... хойто экономическа ра... ешмээнэй, Ураал бол... бирьтэ — обёосой, ... мнай урда зүгэй ра... та — кукурузын ... үргэдхэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахын ... һалбари — мал ... шууд түргөөр хүгж... түлөө тэмсэлдэ оронойнай ... хүдөө нютагуудай ... лион хүдэлмэрилэгшэд... маг хүсэ шадал зор... данхай.

И. ПЕТУХО...

НАЦИОНАЛЬНА ОБЛАСТЬНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

МҮЛЬҺЭН «ХҮҮРГЭЭР»

Үшөө нимэ харгы олохонь бэрхэтэй ха. Тус харгы Заполяридахи районой түб Певек тосхонһоо алташадай Баранихa һууринда хүрэтэр татагданхай. Тэрэ харгын утань 200 километр юм. Тэрэнэй 107 километрынь Зүүн-Сибириин далайн мүльһэн дээгүүр гарана.

Энэ харгыгаар машина жолоодожо, ашаа шэрэхын тула мэргэжэл һайнтай, шадабари ехэтэй жолоошод хэрэгтэй болодог. Хүсэ ехэтэй ЗИЛ, Кразуудай хүндэ хүшэр аян замда гараад ябахадань, харгыдань һайн түхеэрэлгэтэй гостиница, машинада багахан заһабарилга хэхэ, түлишэ нэмэжэ абаха аргатай харгышадай станцинууд угтажа байдаг.

Певекскэ автобазын дүй дүршэлөөр баян жолоошод А. Шебланов, В. Ткаченко, Ю. Хабибулина гэгшэдэй ударидадаг автомашинануудай колонно түрүүшын рейсһээ бусаба. Тэдэнэр Баранихын алташадта түрүүшын хэдэн зуугаад тонно элдэб янзын ашаа абаашаһан байна. Энэ юрэ бусын мүльһэн «хүүргээр» хамтадаа 30 мянга шахуу тонно ашаан нүүрһэшэдэй тосхондо абаашагдахаар хараалагдана.

М. МАКСИМЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Чукотско национальна округ.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Тура тосхоной үргэн экранай кинотеатрай уужам фойе соо «Эвенкия-72» гэжэ выставкэ нээгдэбэ. «Советская Эвенкия» газетын корреспондент Юрий Ефремовэй фото-зурагууд Эвенкийскэ национальна округой ажалшадай шэнэ байдал тухай домоглон хөөрэнэ.

«Эвенкия-72» гэжэ фото-зурагуудай выставкэ Ванавара, Байкот болон округой бусад тосхонуудай ажалшадта харуулагдаха юм.

А. СНЕГИРОВ,
ТАСС-ай корр.

Эвенкийскэ национальна округ.

АРБА МЯНГАН ХАБААДАГША

Ханты-Мансийска национальна округой город болон тосхонуудта ажаһуугшад «Северное сияние» гэжэ ансамблиин шэнэ программатай танилсаба. Октябрьска районой хүдөөгэй гурбан клубай уран һайханай бүлэгүүдэй эдэбхитэдһээ энэ коллектив бүридэнэ. Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ, РСФСР-эй культурын габьяата ажал ябуулагша репертуартаа олон һонин номернуудые оруулаа. Тэдэнэй тоодо ханты, манси хэлэн дээрэ дуунууд ба шүлэгүүд, арадай хатар оролсоно. Эдир хүбүүд, басагадтай хамта үндэр наһатай эдэбхитэд наадалсана. Матрёна Посохова, Глафира Лыскова гэгшэд гушаад онуудай комсомолшууд юм. Хамтын ажахынуудые эмхидхэлгын үедэ тэдэнэр ликбезүүдые уран һайханай түрүүшын бүлэгүүдые эмхидхэдэг, нютагай зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Тэдэнэр нютагай түүхэ, үльгэрнүүдые һайн мэдэдэг. Тиимэһээ тэдэнэр мүнөөнэй, урданай дуунуудые жэгдэ һайнаар гүйсэдхэдэг байха юм.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.

Ханты-Мансийска национальна округ.



Алтайн сыр бүхы орон доторо суурхадаг. Би... тоһо-сырэй комбинат ганса хизаартаа бэшэ, ... бирьтэ сыр ехээр үйлэдбэрилдэг комбинат гэжэ ... доно. Жэл бүри энэ комбинатда 6 мянган тонно ... үйлэдбэрилэгдэдэг.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы ... даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ... лис мүрысөөндэ оролсоод, Бийскын сыршэд ... гадуур 100 тонно продукт гаргаха уялга абаа.

Зураг дээрэ: Сортировщица Ирина Чердынцева ... надай склад соо. Нэгэ сырынь 60 килограмм тата...

ТАСС-ай фотохрони...

ҺУРАЛСАЛ ЮУНҺЭЭ ДУЛДЫДАНАБ?

Хэрбээ үхибүүн ород хэлээр, литератураар һайн һурадаг байбал, ондоо предмедүүдээр баһал амжалта туйладаг байха юм. Ород хэлээр алдуугүйгөөр бэшэжэ һурабал, хүнэй наһанай олзо болодог.

Улаан-Үдын Железнодорожно районой һургуулинуудта хамта дээрээ 107 хүн ород хэлэ, литература заадаг. Тэдэнэй дунда бэрхэ багшанар олон.

Мүнөө үедэ ямаршье һургуули кабинетнэ гуримаар худалдэг болонхой. Тиимэһээ ород хэлэнэй багшанар өөһэдынгөө кабинет һайнаар эмхидхэхэ гэжэ оролдоно. Жэшээнь, 42-дохи һургуулида ород хэлэнэй табан кабинет бии. Тэндэнь программын бүхы темэдэ тааруулжа хэһэн дидактическа материал, техническэ хэрэгсэлнүүд, хэшээлдэ хэрэгтэй бүхы зүйл бии. «Гоё һайханай орондо», «Литературын программада» гэһэн стенднүүд ходо шэнэлэгдэжэ байдаг.

Железнодорожно районой олон һургуулида һурагшад ород хэлээр, литератураар һайн һурадаг. 1971—1972 онуудай һуралсалай жэлдэ ород хэлэнэй, литературын 54 багша бүхы һурагшадаа һайн дүүргүүлээ.

Хориин дунда һургуулида ород хэлэ, литература заадаг Дымбрыл Дугарович Дугаровай үүсхэл һонирхолтой. Үзүүлэн харуулха зүйлнүүдые өөрынгөө гараар бүтээгээ. Тиигэжэ бусад багшанарта жэшээ харуулаа.

Дымбрыл Дугарович хэшээлээшье һайнаар хэдэг. Ходол шэнэ онол арга бэдэржэ, өөрынгөө шадабарие дээшэлүүлжэ байдаг хүн. Хэшээлэй үедэ шабинар ямар ехэ юумэ хэжэ үрдидэг гээшэб! Хэшээлэйнь шата бүхэн һайса бодогдоһон байдаг. 1971—1972 онуудай һуралсалай жэлдэ Д. Д. Дугаров нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь үлөөгөөгүй.

Хүүгэдэй һайн һуралсалда үшөө юун нүлөөлдэг бэ? Баян номтой библиотекэ. Һайн библиотекэтэй газарта классһаа гадуур уншалганууд, ямар нэгэн номой удхаар хөөрэлдөөн, арсалдаан болодог. Тиимэ ушарта һурагшад номдо дурлажа, уншаһан юумэн тухайгаа һанамжаяа хэлэжэ һураха юм.

Гадна классһаа гадуур уншалга хадаа һурагшадай хэлэ хүгжөөхэ, болбосоролыень дээшэлүүлхэ юм. Ном уншажа, олон юумэ мэдэдэг болоһон хүн һуралсалдаа оролдосотой болохо.

Баунтын аймагай Багдаринай интернат һургуулида Ленин тухай зурагуудые, номуудые суглуулһан таһалга, фонотекэ, техническэ хэрэгсэлнүүд, ород хэлэнэй һайн кабинет, баян библиотекэ — хуу һуралсалда нүлөөлдэг. Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Г. М. Зарубин 12 жэлэй туршада тэрэ һургуулиие толгойлхо зуураа һургуулияа материальна хэрэгсэлнүүдээр хангахын тула ехэ юумэ хээ. Һайнаар хүдэлхэ арга боломжотой болоһон багшанар бүхы шадабарияа дээшэлүүлнэ. Тэдэнэй дундаһаа ород хэлэнэй багшанар онсо үүргэ бэелүүлнэ. Гэгээрэлэй зургаануудай зүгһөө шалгалтын болоходо, үсөөхэн шабинар ород хэлэнэй дүримдэ алдуу хэһэн байдаг.

Һургуулиин библиотекын номой сан баяжуулха гээшэ гүнзэгы удха шанартай. Шадамар хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ имагтал һомологдоһон мүнгэн гаргашалаад байнгүй, ондоошье арга бэдэрдэг. Жэшээнь, түмэрэй хаядаһа, хэрэггүй саарһа гэхэ мэтын зүйл һургуулияараа суглуулжа тушаахадаа, олдоһон мүнгөөрөө ном худалдажа абадаг байха юм.

Багшын эрдэм бэлэдхэл һурагшадай һуралсалда нүлөөлдэг лаб даа. Илангаяа ород хэлэнэй, литературын багшанар өөһэдөө үдэр бүри эрдэмээ дээшэлүүлжэ байгаагүй һаа, үе сагайнгаа алхасаһаа таһаржа болохо бшуу. Манай үе саг тэдэнэй үмэнэ ехэ эрилтэ табина.

Өөрөө дүлэ бадаржа ябадаг багша һурагшадаа урагшань дахуулжа шадаха юм гэжэ бүри эртэ урдын грегүүд хэлэдэг байгаа. Ород хэлэнэй, литературын багшанар үнэхөөрөө дүлэ бадаржа ябаха ёһотой болоно. Юуб гэхэдэ, уран зохёол гээшэмнай хүниие хүмүүжүүлгын тон һайн аргануудай нэгэн шуу. Эдир хүнэй ухаан бодолой бүрилдэхэдэ, гоё һайханиие ойлгодог болгохо хэрэгтэ литературын үүргэ сэгнэшэгүй ехэ.

И. АНГАРХАЕВА,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Вожатануудта туһаламжа

ГОРНЫН АБЯАН БҮ ТАҺАЛДАГ!

1972—1974 онуудта пионерскэ эмхинүүдтэ «Хододоо бэлэн!» гэһэн Бүхэсоюзна марш үнгэргэхэ тухай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин Центральна Соведэй дүрим бэшэт аймагуудаар тараагдаһан байна. Пионернүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриингөө тэрэниие баримталха зэргэтэй.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай VI пленум комсомолой болон пионернүүдэй эмхинүүдэй дурадхалые хараадаа абажа, 1972—1974 онуудта «Хододоо бэлэн!» гэһэн маршые үргэлжэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаба. Тэрэ маршые (ССР-эй 50 жэлэй, мүн комсомолой болон пионернүүдэй эмхинүүдтэ В. И. Ленинэй нэрын олгогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулха гэжэ шиидхэгдээ. Мүн 1973 ондо Залуушуулай болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн фестиваль болохо. Тэрэниие угтуулан, Залуушуулай бүхэсоюзна фестиваль болохо ёһотой.

«Хододоо бэлэн!» гэһэн шэнэ маршын дүрим урда тээнь (1970—1972 онуудта) үнгэргэгдэһэн аяншалгын программын удхые балай ехээр хубилгаагүй. Гэбэшье хуушан программа горитойгоор үргэдхэгдэһэн байха юм. Бүхы шэглэлнүүд пионернүүдэй хүдэлмэриин дүршэлһөө, шэнэ даалгабарһаа, шэнэ зорилгын табигдадаг болоһонһоо үндэһэлнэ.

Шэнэ аяншалгын программа хадаа, урдынхи мэтэ программын дээрээ пионерскэ отрядуудай хүдэлмэриие хурсадхаха зорилготой юм.

«Хододоо бэлэн!» гэһэн аяншалгын программада «Тимуровец», «Гоё һайханай орондо», «Пионер—бүхы үхибүүдтэ жэшээ», «Хүсэтэйшүүл, зоригтойшуул, солбонууд» гэһэн шэнэ шэглэлнүүд оруулагдаа. Шэнэ маршрудай нэрыеньшье уншахада, пионерскэ эмхи бүхэн гэшүүдэйнгээ эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ, бэеын хатуужуулгада, журамда анхарал хандуулха зорилготой гэжэ ойлгогдоно.

Шэглэл бүхэнэй удха «Ориентир» гэһэн программын гаршагуудта адлирхуу байха. Тиимэһээ вожатанууд, классай хүтэлбэрилэгшэд залуушуулай политическэ һуралсалай «Ориентир» программые шудалһан, һайн мэдэдэг болоһон байха ёһотой.

«Хододоо бэлэн!» гэһэн аяншалгын программада ородог арбан шэглэл тухай тодорхойгоор хөөрэхэгүйбди. Юундэб гэхэдэ, шэглэлнүүд тухай бэшэгдэһэн «Баһал аяншалга эхилбэ» гэһэн статья «Хонхо» хуудаһанай 31-дэхи номертэ толилогдоо һэн. («Буряад үнэн», 1972 он, сентябриин 22).

Мүнөө бидэ «Хододоо бэлэн» гэһэн аяншалгын программаар хүдэлдэг пионерскэ отрядуудта, дружинануудта туһаламжа болгон, хүдэлмэриин түсэблэлгэ тухай богонёор хөөрэхэмнай.

Бүхы шэглэлнүүд хоорондоо нягта холбоотой юм. Тиимэһээ аяншалгын программа бүхэли юумэн гэжэ харагдаха ёһотой. Мүнөөдэрэй пионернүүдэй һайхан сэдьхэлтэй, үзэл бодолоороо хатуужанги хүнүүд боложо ургаха ябадалда аяншалгын программа нүлөөлхэ ёһотой.

Дружинын хүдэлмэриие түсэблэхэдөө, вожата хүн Бүхэсоюзна конкурснуудые, харалга, мүрысөөнүүдые хараһаа алдангүй, таатай хэмжээ ябуулгануудые оруулха зэргэтэй. Дружина бүхэн илгаатай, өөрын ёһо заншалтай, өөрын арга боломжотой байдаг гээшэ лаб даа. Эдэ мэтын зүйлнүүд түсэб зохёохоло нүлөөлхэ.

Дружинын ажал ябуулгада дүрбэдэхи классайхидһаа эхилээд, ахамад классай пионернүүд хүрэтэр туд тудтаа өөрынгөө үүргэ бэелүүлхэ зон шуу. Тиимэһээ табигдаһан түсэбые бүхы пионернүүд мэдэһэн, үнинэй хүлеэгдэһэн хүсэлэйнгөө хүсэлдэхэсэ байһан шэнгеэр һанаһан һаа, хүдэлмэри урагшатай байхал. Тиимэһээ дружинын түсэбые отрядууд зүбшэжэ, ооһэдынгөө ажаглалта хэхэ, нэмэлтэ оруулха болоно. Отряд хоорондын радио-хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ, һанамжа дурадхалыень андалдуулхада туһатай.

Аяншалгын шэнэ, шатые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула урда жэлнүүдэй дүршэл хэрэглэхэ шухала. Тиимэһээ түрүү зэргын отрядай солодо хүртэгшэдэй элидхэлые выставкэ болгон харуулха, аман журнал үнгэргэхэ, пионернүүдэй эмхиин 50 жэлэй һайндэр тухай, тэрээндэ бэлэдхэлэй яажа хэгдэһэн тухай кино харуулха хэрэгтэй.

Аяншалгын программые бэелүүлхэ хэрэгтэ пионернүүдэй отрядууд шухала хүсэн болохо бшуу.

Отрядай түсэб зохёохоодоо, отрядай соведэй гэшүүдые ямар нэгэн шэглэлэй түлөө харюусахыень томилонгүй, тодорхой хүдэлмэри даалгабал дээрэ. Отрядай соведэй гэшүүнэй ямаршье хэмжээ ябуулга эмхидхэхэдэ, хамта һурадаг нүхэдынь талада байха бэшэ, булта хамһалсаха болоно ха юм.

Юрэдөө, пионернүүдэй звенонууд хүдэлмэриин түсэб бэелүүлэгшэд болоно гээшэ. Жэлэй хүдэлмэриин дүн гаргахада, эрхим звенонуудта вымпелнүүд үгтэхэ. Тиимэ шиидхэбэриие отрядай совет баталха. Бэрхэ пионернүүдтэ улаан торгон дээрэ **«Хододоо бэлэн» гэһэн аяншалгада эдэбхитэйгээр хабаадагшада»** гэжэ логшоһон тэмдэг үгтэхэ.

«Хододоо бэлэн!» гэһэн маршын үнгэргэгдэжэ байха үедэ отрядууд ниитын зүгһөө сэгнэлтэдэ хүртэдэг. Эсэсэй эсэстэ ямар отряд эгээл һайн бэ гэжэ мэдэгдэхэ, илгарха болоно бшуу. Дружинын совет ямар отрядые түрүү зэргын солодо хүртөөхэб гэһэн асуудалые олоной хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэхэ болоно. Энэ хэрэгтэ һургуулиин радио, аман журнал—хуу хабаадаха. Олоной һанамжа согсолоод, дружинын совет эгээл ехэ балл абаһан отрядые түрүү зэргын солотой болгохо шиидхэбэри гаргаха юм. «Түрүү зэргын солотой отряд» гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон тухай Пионернүүдэй эмхиин Центральна Соведэй Дурасхаалта лентэ дружинын һайндэртэ, сборто, жагсаал дээрэ һүр жабхалангай оршон байдалда, барабан, горнын абяан доро барюулагдаха.

Л. НЕУДАЧИНА,
ВЛКСМ-эй обкомой инструктор.

ЭРДЭМТЭН МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

ХОРИ. Буряадай багшанарай институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат Ш-Ж. Б. Цыбикдоржиев, киногой артист Геннадий Данзанов гэгшэд Хориин аймагаар ябажа, һонирхолтой лекцинүүдые уншаба.

Ш-Ж. Б. Цыбикдоржиев Анаагай совхозой Онинборск тосхоной таряашад, малшадта, Хориин хоёрдохи дунда һургуулида, 335-дахи ПМК-да айлшалжа, уласхоорондын байдал тухай лекци уншаһан, суглаарагшадай һонирхоһон асуудалнуудта тодо харюу үгэһэн байна.

Геннадий Данзанов «Буряад орон—совет кинодо» гэһэн темээр лекци уншана. Тэрэ Хүрбын совхозой Тээгдэ, Торюугта тосхонуудта, Дээдэ-Тайлсын совхозой малшадта ошожо, мүн лэ лекци уншаһан байна.

Лекциин һүүлээр богони метражна кинофильмнүүд, уран һайханай картинануудһаа хэһэтүүд суглаарагшадта харуулагдана.

Б. ЛАЙДАПОВ.



ЭДЭНЭРЭЙШЬЕ ХУБИТА БИИ...



Хүшэгэ аалиханаар ирагдажа, зал соо альга ташалган зэдэлнэ. Зүжэг харагшадай альга ташалган гансал актернуудта бэшэ, мүн сценэ дээрэ харагдадаггүйшье һаа, зүжэг табилгада ехэхэн хубитаяа оруулдаг хүдэлмэрилэгшэдтэшье зорюулагдадаг шуу. Үнэхөөрөө ямаршье зүжэг тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр табигдадаггүй ха юм. Сценэ дээрэ табигдаха бүхы хэрэгсэл, артистнарай хубсаһан, парик, грим гэхэ мэтэ олон орёо бүтээлнүүдые тэдэнэр хэдэг.

Эдэнэй ажал хэрэгтэйнь танилсахаяа хүшэгын саана орожо харайбди.

Буряад драмын театрай парикмахерска. Эндэ ахалагша парикмахер Анастасия Сергеевна Иванова ажалладаг. Анастасия Сергеевна аяар 1947 онһоо театрта хүдэлжэ байнхай. Энэ үе соо хэды олон парик хээ гээшэб! Парик хэхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Парик бүхэниие тон нарлаар тааруулан бүтээнэ ха юм.

«Захааминһаа һарлагай үһэ асаруулжа, сэбэрлээд, будаад, парик, һахал хэдэгбди, — гээд Анастасия Сергеевна хөөрэнэ.— Зүжэг бүхэндэ олон ондоо артистнар наадаха ха юм. Хүн бүхэндэ зүжэгэй удхада тааралдуулан, саг үеын байдал баримталан парик хэхэ хэрэгтэй.

Ленинградһаа ерэһэн мэргэжэлтэ гример Н. С. Обожин анха түрүүн А. С. Ивановада грим, парик хэхэ мэргэжэл заажа үгэһэн байха юм. Мүнөө Анастасия Сергеевна өөрын һурагшадтай болонхой. Тэрэнэй һургаһан залуу парикмахернууд М.Н. Васильева, оперо, баледэй театрта, Е. П. Семенова телестудида хүдэлжэ байнхай.

Ахалагша костюмер Патрова Валентина Замбыловнагай ажал ехэ даа. Зүжэгтэ наадаха артист бүхэниие таараха хубсаһаар хангаха хэрэгтэй. Уран зураашын бүтээһэн эскиз дагуулан гутал, хубсаһа, малгай оёдог юм. Тиихэдэ, артистын үмдэхэ хубсаһан тэрэнэй наадаха геройн абари занда, зүжэгэй үйлын боложо байгаа саг үедэ тааралдуулагдаһан байха зэргэтэй. Эдэ бүгэдые хараада абан Валентина Замбыловна туһалагша оёдолшодтойгоо хубсаһа бүтээдэг. Хэдыдэ, ямар спектакльда хэн артист ямар хубсаһатай наадаа һэм гэжэ Валентина Замбыловна һайн мэдэхэ байха даа. Юуб гэхэдэ, театрай һаял тогтожо байһан сагһаа хойшо эндэ ажаллана.

Зүжэг табихадаа, сценэ дээрэ хэрэглэгдэдэг бүхы хэрэгсэлнүүдые бутафор Надежда Самбуевна Мылзенова хэдэг юм. Арбаад жэл соо ажаллаха зуураа, тэрэ бутафориин нилээд олон хэрэгсэлнүүдые урлан бүтээгээ. Мүнгэн хутага, эхэнэрэй зүүдхэл, гоёолтоһоо эхилээд аяга табаг, буу зэбсэг хүрэтэр. Реквизит хадагалдаг таһалга соо орожо харахада, янза бүриин юумэнүүд байна. Тэдэнэй олонхинь Надежда Самбуевнагай гараар бүтээгдэһэн.

Спектакль бүхэн гоё һайнаар үнгэрһэй, зүжэг бүхэн харагшадай зүрхэ сэдьхэл татаһай гэжэ эдэнэр бүхы шадалаараа оролдодог юм.

Мүнөө үедэ театр Островскиин түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулан, элитэ драматургын «Олзотой газар» гэһэн зүжэг табихаяа бэлдэжэ байнхай. Надежда Самбуевна, Валентина Замбыловна, Анастасия Сергеевна баһал өөр өөрынгөө хубида бэлдэжэл байна. Бүхы наһаяа искусствада зорюулһан зон. Хүнэй үнэншэмэ, харагшадай сэдьхэл хүдэлгэмэ образуудые гаргаха хэрэгтэнь али болохо туһаламжа үзүүлдэг эдэ хүнүүдтэ артистнар ехэ баяр баясхалантай байдаг.

Б. БАТОЕВ.



ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. А. С. Иванова грим хэжэ байна. 2. Н. С. Мылзенова туһалагшатайгаа. 3. В. З. Петрова (баруун гарһаа гурбадахи) оёдолшодтой хамта шэнэ хубсаһанай эскиз зүбшэн хэлсэнэ.
К. МУНКУЕВАЙ фото.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ХҮГЖЭЛТЭ КАПИТАЛИЗМЫЕ АБАРХА ГҮ?

Технологическа гэдэг шэглэл буржуазна үзэл сурталда сүүлэй хорин жэл соо бии болоһон байна. Энэ шэглэл баримталагшад капиталис оронуудай политическэ номнолой соносхоһон «агуу», «абаржа байгаа» буржуазна общество гэдэгэй политическэ программануудайнь теоретическэ һуури табиха һэдэлгэ хэлэ.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтэ, эрдэм болон техникын революци хадаа капитализмын социально-экономическэ үгы удхые үндэһөөрнь хубилгажа, тэрэнэй дарлахы ба мүлжэхые усадхан зайлуулжа, ангинууд хоорондын зүрилдөөнүүдые усадхажа байна гэһэн ойлгомжо технологическа шэглэлэй гол удхань болоно. Мүнөөнэй буржуазна обществын социальна, экономическа байгуулгые революционно ёһоор хубилгахагүй, тиимэ хубилгалта хэрэггүй болохо гэжэ батална.

Технологическа шэглэлэй баримталагшад баримталдаг үндэһэн бодомжонууд тушаа тогтоёбди. Индустриальна элдэб зохёолой «сурталнуудай» авторнууд (А. Арон, А. Берли, У. Ростоу, Д. Гэлбрейт, Д. Белл, З. Бжезинский болон бусад) эрдэм, техникын революци болохо байгаа сагта капитализм кооперативна шэнжэтэй болоно, тиихэдэ капитализм гээшэ үмсын ёһоор үбэршэлдэг шэнжэ шанараа гээнэ гээд тэдэнэр батална.

Иимэ юумэн хэр болоно гээшэб?

Жэшээ болгон, США-е харуулая. Америкын элитэ түүхэшэ-эрдэмтэ, экономист Ф. Ландбергын тоолон тодорхойлһоной ёһоор, 1965—1967 онуудта 1 процент ээдбаяшуул корпорациин капиталай акциин 80 процентые эзэмдэдэг байгаа.

США-да «обществын дээдэ зэргэтэнэй» 10 процентнь оронуй баялигай 54 процентые барижа байдаг. Тиин гэхэдэнь, ороной үгытэй ядуу зоной 10 процентнь баялигай оройдоо нэгэхэн процентые эдлэнэ гээд «Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» гэдэг американ журнал һая мэдээсэбэ.

Тиимэ болохолоороо, буржуазна общество доторхи үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд мүнөө үсөөхэн баяшуулай — капиталистнуудай ангиин гарта гулидхагданхай байна. Олон түмэн үгытэйшүүл энэ ангида зүришэнэ гээд харанабди.

Американ экономист У. Ростоу гэдэгэй һанамжалһанай ёһоор, капиталис оронуудтахи эрдэм, техникын революци ниитын продукт хубаадаг капиталис гурим ёһые хубилгажа шадаха юм ха. США-да үйлэдбэрилэгдэдэг ниитын продукт хүн бүхэндэ хүртэсынгөө талаар хаанахиһаашье ехэ байна, тиимэһээ Холбоото Штадууд хүгжэлтын шэнэ шатада ороо гээд энэ экономист бодомжолно.

Америкын хүн бүхэн ниитын продукт «үргэнөөр» хэрэглэнэ гэжэ эндэ дурсагдаһан баримта харуулна гү? Үгы. Ниитын продукт хубаарилгын гурим ёһые, энэ продуктда обществын элдэб зоной хүртэдэг хубиие ухамайлан шэнжэлхэеэ У. Ростоу хулжана. Яахадаа тиигэнэб гэхэдэ, бодото баримтанууд энэ хүнэй баталамжые таһа буруушаана бшуу. Тиимэһээ тэрээн тухайда аниргүй байха уялгатай болоно ха юм. Юундэб гэхэдэ, американ общество дотор үмсын зөөриин ехэ, багын зэргээр ниитын продукт хубаарилагдадаг шуу: США-дахи оройдоо 5 мянган доллар зөөритэй гэр бүлын ажахын 45 процентнь 500 мянгаһаа 1 миллион доллар хүрэтэр ба бүришье ехэ үмсын зөөритэй 1 процент гэр бүлэдэл адляар ниитын продукт хэрэглэхэ аргагүй ха юм. «Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» журналай мэдэрһэнэй ёһоор, США-да мүнөө 25,5 миллион хүн гэхэ гү, али наймадахи американец бүхэн үлэн хооһон байна.

Гэхэһээ гадна, капиталис оронуудтахи эрдэм, техникын революци ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэдэ туһална, энээнһээ уламжалан, зоной байдал улам үнэтэй болохо хуулитай бшуу. Жэшээнь, США-гай үйлэдбэридэг промышленностиин ажалай бүтээсын 1960 онһоо 1970 он болотор 36 процентээр дээшэлхэдэнь, зоной хэрэглэдэг юумэнэй үнэ сэн 1965 онһоо 1970 он хүрэтэр 26,4 процентээр хүндэрөө. Американ түүхэшэ-эрдэмтэ А. Шлезингерэй мэдээнэй ёһоор, зоной хэрэглэдэг юумэнэй үнэ сэн һүүлэй хоёр жэл соо хамта дээрээ 14,5 процентээр хүндэрһэн байна. Бүхы капиталис оронуудтахи салин хүлһые удаан саг соо ахир бага хэмжээндэнь байлгаха политика һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэнэ. Эрдэм, техникын революциин үедэ ажалшадые мүлжэлгын улам шангадаһые энэ баримта гэршэлнэ.

Эрдэм, техникын революциин үедэ капиталис обществодохи засаг түрэ «үндэһөөрөө хубилаа», үмсын зөөридэл адляар засагшье капиталисбэшэ болоо гэһэн ойлгомжо зүбтүүлхэ гэжэ технологическа шэглэлэй түлөөлэгшэд хамаг хаба шадалаараа оролдоно. Капиталис предприятинуудые ээдэ-баяшуулай өөһэдөө сэхэ хүтэлбэрилхэ, ударидахаяа болиһыень дурдагдаһан баталамжынгаа баримта болгохо гэжэ һэдэнэ. Энэ ушар засаг түрын удха шэнжые хубилгаагүй. Харин зарим һабагшануудай улам орёо болоһые гэршэлнэ.

Нэгэ талаһаа—томо капиталай түлөөлэгшэд засаг түрые ударидаха хэрэгтэ хабаадаһаар. 1969 ондо 500 ээдбаяшуулай, тэдэнэрэй гэр бүлын гэшүүдэй 339-ниинь США-гай 226 томо корпорациин захиргаанай дээдэ тушаал даадаг байһан.

Нүгөө талаһаа—захиргаанай дээдэ тушаалтад корпорацинуудай олзо оршые хубааха хэрэгтэ хабаадалсана. Дээрэ дурсагдагша Ф. Ландберг гэдэгэй дурдаһанай ёһоор, США-гай захиргаанай дээдэ тушаалтанай салин ба бусад олзонь жэл соо нэгэ миллион доллар болодог байба. Тиин гэһээ, эгээл ехэ мэргэжэлтэн эрдэмтын салин 50 мянган доллорһоо дээшэ гаранагүй.

Политическэ талаарнь абажа үзэбэл, засаг түрэ ехэ капиталай гарта байдаг байна. Жэшээнь, США-дахи засагай дээдын зургаанай 91-дэхи зарлалай конгрессэй (1968—1970 онуудта) 585 гэшүүдэй 184-ниинь — банкир, 310-ниинь — юрист, 2-ынь — эрдэм ухаанай ажал ябуулагша, 5-ниинь — медик, 8-ниинь — инженер, 26-ниинь — ондоо ажалтай хүнүүд байгаа. Конгресстэ нэгэшье хүдэлмэришэн һунгагдаагүй, конгресс томо капиталай гарта байна гэжэ эндэһээ элирнэ.

Тиимэ хадань, эрдэм, техникын революциин үе засаг түрэ «үндэһөөрөө» хубилжа, капиталисбэшэ болоно гэжэ баталан хэлэхын аргагүй. Харин тон ондоо ушартай байһыень эдэ баримтанууд тодоруулна.

Эрдэм, техникын революци капиталис обществодохи «эбсэшэгүй зүрилдөөнүүдые зайсуулна», тиин тэрэнэй хурдан түргэн хүгжэлтэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй, капиталис үйлэдбэридэхи ба ниитын бусад харилсаануудай хоорондо зүрилдөөнүүдэй үгы болоһые тодоруулна гэхэ мэтээр технологическа шэглэлэй түлөөлэгшэд яридаг гуримтай. Тэрээнһээ уламжалан, хүгжэнги капиталис оронуудта социальна революциин үндэһэн бааза үгы болоно гэжэ энээн дээрэһээ тобшолол хэдэг байна.

Теэд ехээр хүгжэһэн үйлэдбэрилгын шэнэ хүсэнүүдэй ба капиталис үйлэдбэридэхи хуушан харилсаануудай хоорондын зүрилдөөе, ниитын шэнжэтэй үйлэдбэри ниитын продуктые үмсэдөө хэрэглэдэг ёһо гурим хоёрой хоорондохи зүрилдөөе капиталис оронуудтахи эрдэм, техникын революциин зайсуулжа шадахагүй байһыень баримтанууд гэршэлнэ. Ангиин тэмсэлэй социально-экономическа эшэ нүхэсэлэй элеэр тобойн харагдадагые баримтанууд тодоруулна. Энэ тэмсэл улам шангадана, ехэ дэлисэтэй болоно, хурсадана. Арбан жэл соо—1960 онһоо 1970 он болотор — капиталис оронуудай 360 миллион ажалшад бүһалгаалһан һаа, гансахан 1971 ондо 70 миллион зон буһалгаа хэһэн байна.

Үлэн хооһон байдал, муугаар хангагдадаг ушар, ажалгүйдэлгэ (1971 оной эхеэр хүгжэнги капиталис оронуудтахи түсхай бүридхэлдэ ороһон ажалгүйшүүлэй тоо 10 миллион шахуу болоо) үглөөдэршье һайжарха гээд һанаха юумэн үгы — эдэ бүгэдэнһөө юун харагданаб гэхэдэ, капитализм гээшэ обществын хүн бүхэнэй эрилтэ хангажа шадахагүй байна.

Эрдэм, техникын революци үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэн хүгжөөгөөшье һаа, капиталис оронуудые социальна дэбжэлтын шэнэ замда оруулжа шадахагүй байһаниинь элитэ. Капиталис обществодо тон шухала болоһон үндэһэн асуудалнуудые социалис революци шиидхэжэ шадаха: капиталис үмсые хамтын болгобол, хүнэй нэгэниинь нүгөөдээ дарлаха, мүлжэхэ ябадал усадхабал, баяд, ноёдой тала хараһан буржуазна демократиие ажалша зоной демократи болгон һэлгэбэл, обществын гэшүүн бүхэнэй сүлөөтэ ёһоор хүгжэхэ хэрэг хангабал, шэнэ ёһоной ажабайдал байгуулагдаха.

Эрдэм, техникын революци капитализмые бэхижүүлнэ бэшэ, харин улам һуларуулжа байна. Энэ революци социалис революциин үндэһэ һуурые зайсуулхагүй, улам үргэдхэхэ байһыень баримта гэршэлнэ. Технологическа шэглэлэй түлөөлэгшэдэй хэдышье оролдоо, хүсөө һаань — түүхын жама ёһон эндэ хэлэгдэһые заатагүй бэелүүлхэ байха.

Иван КОЗИКОВ,
философиин эрдэмэй кандидат, Ленинэй орденто Москвагай университедэй доцент.

Гарахаяа байһан шэнэ номуудһаа

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа, манай уран зохёолшодой бэшэһэн шэнэ зохёолнуудһаа зарим хэһэгүүд хэблэгдэжэ эхилхэнь.

Поэт Цэдэн Галсанов энэ алдарта ойдо өөрынгөө «Лимбын жэрьеэн» гэһэн шүлэгүүдэй шэнэ согсолбори бэлэдхээд, хэблэлдэ үгэбэ.

Мүнөө бидэнэр тэрэ согсолбориһоо хэдэн шүлэгүүдые уншагшадай анхаралда табинабди.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

СЭГЭЭН ГАЛНУУД

Сэгээн галнууд, сэгээн
галнууд
Сэлеэн айлаар яларанхай
Холын айлшад, дүтын
урагууд
Хоймор талаар
заларанхай.
Амар мэндээ дуулалсыт,
Аяга сайгаа барилсыт.

Ажал дүйгөө андалдыт,
Аман зугаа залгалсыт!..
Мүрысөөгөө, мүрысөөгөө
Бүри хурдаар гүйлгэгты.
Табан жэлээ, агуу түсэбөө
Үдэр һараар дүүргэгты.
Амар мэндээ дуулалсыт,
Аяга сайгаа барилсыт.
Ажал дүйгөө андалдыт,
Аман зугаа залгалсыт!..

Сэгээн галнууд, сэгээн
галнууд
Совхоз айлаар сасарлай,
Хонишод, малшад,
трактористнууд
Колхозоороо сугларанхай.
Амар мэндээ дуулалсыт,
Аяга сайгаа барилсыт.
Ажал дүйгөө андалдыт,
Аман зугаа залгалсыт!..

Түрэл аянга

Халюун дэлхэйн хонгёо
уянга
Халуун зүрхыемнай
жэгнээ.
Харин түрэл минии аянга
Хамаг дууһаа гоё юм лээ.
Эхэ нютаг — манай
Буряад орон.
Инаг дуран— манай
Улаан-Үдэ.
Буряад үгэ досоом
хангюурдаад..
Будан тэнгэреэр дугаа
матаа.

Байгал дээгүүр намай
һэлюурдээд,
Басагадууд дурым татаа.
Эхэ нютаг — манай
Буряад орон.
Инаг дуран — манай
Улаан-Үдэ.
Эрдэм ухаан манние
ташуурдаад,
Москва тээшэ яаруулдаг
лээ.
Эндэ хэдыш һайн һаа,
дашуураад,
Эхэ нютаг һануулдаг лээ.

Эхэ нютаг — манай
Буряад орон.
Инаг дуран — манай
Улаан-Үдэ.
Түрэл аялгаһаам ондоо
юунш
Тиимэ, дулаан байдаггүйл
даа.
Арад зоной сэдьхэл соо
Агуу бодол түрүүлдэг даа.
Эхэ нютаг — манай
Буряад орон.
Инаг дуран — манай
Улаан-Үдэ!

ЛИМБЫН ЖЭРЬЕЭН

(Ябаган жороо мүрнүүдһээ)

* * *

— Үхэхэ, түрэхэ гээшэ
нэгэн,— гээд,
Үбгэд, хүгшэд урдань
хэлсэдэг бэлэй...
Буряад хүнэй
гүн ухаан нигээд
Буурал холын сэсэн
бодол түүхэтэй.

***

Үхэл гэхэбди...
Үхэлнай хооһон бэшэ!
Үхэлгүй һаа,
Юртэмсэ мүнхэ бэшэ.
Үнэн үхэл
үрөөр баһал ехэ,—
Үе залгамжын
жама ёһон гэхэ!

* * *

Түрэхэ гээшэ
сэсэгэй мүндэлһэндли,—
Түби дэлхэйн
амитанай хуби заяан!
Сайн сагай
Бадма ленхобын
буурсагдли,
Сая, доншуур —
Тоолошогүй үрын
халяан!

* * *

Үнгэрһэн үдэрөө
тэнгэриин халада
бараад,
Үдэшэ һүнинь
«шамаие алааб»,— гэбэ.
Угы бнигээш мэдээгүй
Үдэрынь зангаа дараад,
Үүрээ сайлгахые
үхэрөө яран... гинбэ.

***

Үнгэрһэн һүниеэ
үндэр дээрэ тэбэреэд,
Үдэрынь озооо:
«шамда дуратайб!» —
гэбэ.
Үүрээр һүнинь
холшор зангаа дэбэрээд,
Үргэһэ ноиртоо
дарагдан, нааршаан
нэнгэбэ.

***

«Бүрүүл болотор
бухы зон намайе
харанал»,—
Бүмбэрсэг дэлхэй
нигэжэ үүрээр
айладхаа,—
«Һүни боломсоор
би уладаа харанаб,
Һүрхэйл байна даа
Инаг дуранай амисхаал.

***

Эсэс эхин хоёр
бэе бэсдээ эрхэлэлдэбэ.
— Илалта бүхэнэй
түгэсхэл гээшэб,—гэбэ
Эсэсынь.
— Илалташни эхитэй юм,
хамаг юумэн эхитэй,—
гэбэ
Эхин ехэ үүсхэл,
хамагай ехэ Эхининь.

***

Магтаал хараал хоёр
поэдтэ хандаба нигээд:
«Манай хэмнай
шамда — нүхэр гү,
дайсан бэ?»
«Хоюулан, намда
хоюулан адлит»,— гэбэ
поэт,—
«Хоюулайетнай
тэгшээр тэбшэгшэб!»—
гэбэ.

* * *

«О, үрэмни!
Үе залгаам, хаанабши?
Сог абяа
үтэр гарыш!» — гэбэ
Сэсэг.
«Умай соошниб!
Буурсагаа эльбээд
үзыш!» —
Ургамалай үрэ
гүзөөень үдьхэлөө гэдэг.

* * *

Аглаг талын сэсэгүүдые
Амтан хангалаарнь танидаг.
Арад зоной сэдьхэлые
Аялга дуугаарнь таадаг.

* * *

Замбн дэлхэйн зүрхэн багаар
Заяанай ехэ Поэт байдаг:
Үнгэ бүриин сэсэг набшаар
Үзэмжын зураг үргэлжэ
сардадаг,—
Намар, үбэл дахин
баллаад,
Нажар, хабар дахин
зурадаг...
Бүхэли наһандаа сэдьхэлээ
ханаагүй
Бүмбэрсэгэй Ехэ Поэт
байдаг.

***

Элэһэн гуурһан
эсээб гэдэггүй,
Эсэһэн поэт лэ
элээб гээ һаа гэхэ...
Элиһэн шубуун
эсээгүйб гэдэггүй,—
Элеэ хадаа
эдеэл бэдэрнэб гэхэ.

***

Зосоохиёо
Зургаан суургаар
хаагааб гэжэ
бү зобо! —
Зонойл дунда һаа,
Һайн лэ хүн һааш,
Замаг шамда хэрэггүй,—
зорилготойл яба!

***

Хабарай шубуун
Хааян-хүүен ерэхэдээ,—
ханилсанайм зүрхэнши.
Намарай шубуун
Найган доогуур харихадаа,—
наһанайн зэбэлши!

* * *

Халуун ороной шубууд
дууешни нажааха
һанаатан.
Хариха дээрэнь хэлээрэй:
«Харяад ер даа! Дуумни
манаатай».

***

Үдэр һүниин һэлгэлдээн,—
Үе наһанай заяан гээ.
Бидэ хоёрой һэлгэлдээн,—
Үдэр һүниин үе гээ.

***

Түрэһэн үдэрни гэнэш—
Түрэһэн үдэр.
Түйсэ айрагаар энээнээ
тэмдэглэжэ
шадахагүйш.
Түрэһэн эхеэл,
түрэһэн эхеэл энэ үдэр
Хүндэлөөл һаа, һанаал һаа,
жаргалдаа садахагүйш!

***

Һайн сэсэгые— үнэрөөрынь.
Һайн хүниие ажалаарынь.
Ажал гээшэ —сэсэг юм.
Сэсэг гээшэ,—ажал юм.

* * *

Тооһон, ши,
тооһон даа...
Тунгалаг агаар
гутаанам гээд
Тооһон лэ ха даа
тооһон даа
Тортог,
эһэн болонош
хиндээд...

* * *

«Яагаш һархагарбши даа,
намһаа гараһан һабаа!»
Яргай тулуур лэш даа,
намһаа гараһан һабаа!»

* * *

Хэлэһэнэй үгэ
Хэһэнэй хэрэгтэ
хэлэбэ нигэжэ:
— Нүхэр хэрэг!
Нөөхиеэл зобоном,
һүниндөө зүүдэлнэм:
шадаха гүш даа
минии хэрэг бүтээжэ.
Шадаха гүб даа,
Ядаха гүб даа,
одоол мууса мэдэнэм.
Бишни хэлэнэби,
Хэрэг бэшэ гээшэб!

10, 15, 17, 24, 38, 49

«Спортлотогой» февралиин 20-до болоһон табадахи тиражда нимэ номернууд тудаба гэжэ «Спортлотогой» Буряадай зональна управлени мэдээсэнэ.

Удаадахи тираж февралиин 28-да үнгэргэгдэхэ.



Шатараар эхэнэрнүүдэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн 32-дохи мүрысөөн дүүрэжэ, уласхоорондын мастер Марта Шуль чемпион болобо. Тэрэ арбан юһэн нааданһаа арбандань шүүһэн, дүрбэндэнь тэнсэһэн, табандань шүүгдэһэн байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шатараар эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн нааданда эрхимлэһэн, 1972 оной СССР-эй чемпионка, Львов хотын инженер Марта Шуль.

Олониитын анхаралда

ХАРУУҺАГҮЙ ҮХИБҮҮД

Милициин таһагуудай дэргэдэхи Хүүгэдэй комнатодо зайгуул, тэнүүл үхибүүд асарагдана. Үхибүүдэй харууһагүйгөөр зайжа, тэнэжэ ябахыень болюулаа һаа, багашуулай дундаһаа журам, ниитын гурим эбдэхэ ябадалые хороохо, тиигээд гэмтэ хэрэг гаргалгыень усадхажа шадахаб болонобди.

Зарим үхибүүдэй зайгуултажа эхилһэнэй шалтагаан иимэ гэбэл: нэгэдэхеэр, хуулиин наһа гүйсөөгүй багашуулай гэртээ байхадань, мүн газаагуур ябахадань һайнаар бэеэ абажа ябаха тухай һургаал, хүмүүжүүлгэ үгэхэ хэрэгтэ анхарал һула, заримдаа тэрэ огто хэрэгсээгдэнэгүй. Хоёрдохёор, зарим түрэлхид үхибүүдээ зүбөөр хүмүүжүүлхэ тушаа саг үргэлжэ оролдоногүй. Мүн һургуулиин багшанар болон хүүгэдые хүмүүжүүлхэ албан газарнууд, олониитын эмхинүүд энэ талаар хүдэлмэреэ һулаар ябуулна.

Жэшээлхэдэ, милициин таһагта асарагдадаг зайгуул үхибүүдэй 64 процентнь түрэһэн эхэтэй, эсэгэтэй байха юм. Тэдэ үхибүүдэй зайгуул, тэнүүл болоһон шалтагаан юуб гэхэдэ, эхэ, эсэгэнэрынь тэдэнэрээ зүбөөр хүмүүжүүлхэ үүргэ, уялгаяа дүүргэдэггүй, харин һургуули болон олониитын эмхинүүдтэ энэ уялгаяа дамжуулан үгэхэ һэдэлгэ гаргана. Тиихэдэ зайгуул үхибүүдэй гурбанай нэгэ хубинь ганса эхэтэй байха юм. Түрэлхидгүй үншэн үхибүүд лэ зайгуул, тэнүүл болошодог гэдэг һанамжа ямаршье үндэһэгүй. Бодото шалтагаанинь хадаа эхэ, эсэгэнэр өөһэдынгөө үри хүүгэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, һургаха уялгаяа һайнаар дүүргэнэгүй.

Гэр бүлэ дотороо архидадаг, хэрүүл, наншалдаа гаргадаг айлай үхибүүд лэ олонхи ушарта гэрһээ зугадажа, тэнүүл, зайгуул болошодог. Эхэ эсэгэ хоёройнгоо хэрүүл хэжэ байхада үхибүүд гэрһээ гаража ошохо баатай болоно.

Ажал хүдэлмэри хэхэ дурагүй, ажалһаа гээгдэдэг, саг үргэлжэ архидадаг түрэлхид өөһэдынгөө үхибүүдые журамһайтайгаар, ажалда дуратайгаар, һургуули хэшээлдээ оролдосотойгоор һурган хүмүүжүүлжэ шадаха аал?

Милициин таһагай шэнжэлһэнэй ёһоор, үхибүүдэй комнатодо асарагдаһан бүхы харууһагүй, зайгуул үхибүүдэй 69 процентнь һургуулиин һурагшад байха юм. Һургуулинуудай багшанар, тэндэхи партийна, профсоюзна комсомолой, пионерэй болон бусад олониитын эмхинүүд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри [illegible] гадхаха, үзүүлдэг туһал[illegible] нүлөө саг үргэлжын бол[illegible] ёһотой. Һургуулинуудта [illegible] гүрэнэй хуулинуудтай [illegible] нараа һайса танилсуулха, [illegible] дэнэй уялга ба эрхыень [illegible] гуулжа үгэхэ тухай бодо[illegible]хо саг ерээ.

Зарим һургуулинуудай [illegible] гэдэхи түрэлхидэй ком[illegible] дууд бүгэдэ ниитын һур[illegible] тухай хуули бэелүүлхэ хэр[illegible]тэ һайнаар туһалнагүй.

Мүн коммунальна гэр [illegible] рын зарим управлени[illegible] ажалшадай байрын [illegible] спортын талмай, залуушу[illegible] клуб, элдэб һонирхолтой [illegible] жогые эмхидхэжэ, бага[illegible] лай сүлөөтэй сагые [illegible] туһатайгаар үнгэргэхэ хэр[illegible]тэ анхаралаа багаар таб[illegible] байна.

Энэ бэшэг дотор бага[illegible] лые зүбөөр һургаха, һай[illegible] хүмүүжүүлхэ ябадалда [illegible] дэдэг дутагдалнуудые, үхи[illegible] дэй харууһагүйһөө бол[illegible] зайгуултадаг, ёһо журам [illegible] лэдэг зарим шалтагаануу[illegible] дагдахадаа, эдэ бүхы [illegible] далнуудые зайсуулха хэм[illegible] нүүд абтаха бэзэ гэжэ най[illegible] дана.

Г. БАДИ[illegible],
БурАССР-эй МВД-[illegible]
ОУР-ай инспекто[illegible]



Чилиин экономикын далан хубинь зэд үйлэдбэрилгэһөө дулдыдадаг байха юм. Гүрэнэй гадаадын худалдаанай наян хубинь зэд худалдалга болоно. 1971 оной июль һараһаа эхилжэ Чили байгаалиингаа баялигай бүрин түгэс эзэн болоһон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чукикамата — республикын эгээн томо зэдэй рудник.

Кейстон — ТАСС-ай фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНОЙ

ДРВ-гэй национальна суглаанай сесси

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай сесси февралиин 20-до эндэ нээгдээ. ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чыонг Тинь сесси нээбэ.

ДРВ-гэй правительствын премьер-министр Фам Ван Донг правительствын тоосоото элидхэл сесси дээрэ хээ. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр хэһэн дайнда вьетнам арадай түйлаһан илалтада үндэр сэгнэлтэ үгөө. Экономикоёо һэргээхэ, социализм байгуулха хэрэгтэ вьетнам арадай үмэнэ оршоһон шэнэ зорилгонууд тухай тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз, социалис бусад оронууд, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүд тэмсэжэ байгаа Вьетнамда ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлээ гэжэ Фам Ван Донг хэлээ.

ТОКИО

Танака Киссинджертэй уулзаба

ТАСС

Японой премьер-министр К. Танака национальна аюулгүйе сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджертэй уулзаба. Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Охира хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба. Вьетнамдахи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Азидахи байдал тухай хоёр тала һанамжануудаа хэлсээ гээд эндэ тэмдэглэгдэнэ. Японой ба Холбоото Штадуудай хоорондохи экономическа харилсаанай асуудалнуудые Танака, Киссинджер зүбшөө.

ХАНОЙ

ВЬЕТНАМАЙ АМГАЛАН АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ТАСС

Дайнда һандаргагдаһан арадай ажахыгаа дары түргөөр һэргээжэ, үйлэдбэрөө нилээд һайжаруулха тухай Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй, ДРВ-гэй правительствын уряада харюусажа, 1973 оной гүрэнэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тула социалис мүрысөө Вьетнамай Демократическа Республикын ажалшад үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

Ханойн механическа завод, хүдөө ажахын машина бүтээлгын завод, авто-заһабарилгын завод, нэгэдэхи инструментальна завод ба ДРВ-гэй ниислэл хотын бусад предприятинууд байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэхые уялгалаа.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар Ханойн механическа заводой хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ хойшо даабариһаа гадуур 10 станок бүтээгээ. Чан Хынг Даогой нэрэмжэтэ механическа завод 12 мориной хүсэтэй генераторнуудые олоорнь бүтээн гаргажа эхилбэ. Хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводто хабсаргагдаһан тракторнууд хүдөө ажахын кооперативуудай таряалан дээрэ туршалга гарга.

Ханойн гуталай фабрика үйлэдбэриингөө хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулна. 1973 оной февраль һарада предприяти 100 мянга гаран паар элдэб гутал оёһон байна.

Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 15 үдэрэй туршa соо Тханьхоа провинцидахи Ма мүрэн дээгүүр понтонно хоёр хүүргэ баригдаа, хэдэн харгы заһабарилагдаа, шэнээр баригдаа. Американ империалистнуудай зэрлиг бүдүүлиг бомбодолгонуудһаа уламжалан һандарһан Тханьхоа хотын вокзал һэльбэн заһагдаба.

ДРВ-гэй хүдөө ажахын кооперативууд хабарай барайгар тарилгада бэлэдхэл хэжэ дүүргэжэ байнхай.

ПЕКИН

Веногуудые табихыень буруушаан арсаба

ТАСС

Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 55 жэлэй ойтой дашарамдуулан, империализм ба хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү, Хитадые сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ унаһан совет сэрэгшэдэй хүүрэй дэргэдэ веногуудые табихын тула Шэньян, Харбин, Чанчунь ба Дальний хотонуудта ошохыень Хитадтахи СССР-эй посольствын түлөөлэгшэдтэ КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство арсаа.

ДЕЛИ

Олзо доходынь ургана

ТАСС

1972 ондо гүрэнэй хүдөө ажахын 11 фермын олзо доход 8 миллион үлүүтэй рупий болоһон байна гэжэ гүрэнэй фермэнүүдэй корпорациин түрүүлэгшэ М. Р Кришна Мадраста мэдүүлбэ. Энэнь урда жэлэйхиһээ 2 дахин ехэ. Эдэ фермэнүүдэй хүдэлмэриин ехэ үрэ дүнгүүдые хараада абажа, Бихарта, Мадхья-Прадешта, Гуджарадта, Нагалендэ хүдөө ажахын имэрхүү предприятинуудые эмхидхэхээр корпораци түсэблөө гээд тэрэ тэмдэглээ.

САНТЬЯГО

ЛУИС КОРВАЛАНАЙ ҮГЭ

ТАСС

Орон дотор парламентскэ һунгалта үнгэргэлгэдэ һаад тойбо татахые Чилиин хархис хүсэнүүд оролдоно гэжэ Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан хэлэбэ. Энээнэй тула хархис хүсэнүүд бузгай муухай ябуулгануудые хэнэ гэжэ Чилиин Компарти, түрүү үзэлтэй бусад хүсэнүүд эрид буруушаана гээд тэрэ, һунгалтын урда тээ Консепсьон хотодо эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглээ. Үнгэргэгдэхээ байһан парламентын һунгалта дээрэ Арадай нэгэдэлэй бүлэглэл илалта түйлаха байһандаа найдана гэжэ Л. Корвалан мэдүүлбэ.

ПРАГА

КПЧ-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай пленум февралиин 20-до Прагада хүдэлмэреэ эхилбэ. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак КПЧ-гэй XIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай КПЧ-гэй Президиумэй элидхэл хэбэ.

ХАНОЙ

РЮВ-эй ВРП-гэй СЭРЭГЭЙ ДЕЛЕГАЦИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Сэрэгэй дүрбэн талын хамтын комиссида ородог Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегаци мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта хархис ябуулгануудай үнгэргэгдэжэ байһые сайгон захиргаанай зүгһөө үнирагдаһан полицинхидай мүшхэлтэ, мүрдэлгэ хэжэ байһые эрид буруушаaба.

Хиналта хэхэ сэрэгэй бүлэгүүдые бүридхэхэ, американ ба сайгон талануудай сүлөөдэ гаргаһан сэрэгэй алба хаагшадые угтан абаха газар гэжэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегацинн шэлэн һунгаһан һуурин тосхонуудта сайгон армиин сэрэгүүд харата муухай добтолгонуудые хэнэ гээд РЮВ-эй ВРП-гэй сэрэгэй делегациин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ гэжэ АПО агентство мэдээсэнэ. Иимэ харата ябуулганууд Тхиенгондо (Тэйнинь провинци), Каучай (Биньтхуан провинци) ба бусад нютагуудта үйлэдэгдэһэн байна гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Эдэ ябуулганууд сайгон засагаархидай хэлсээгээ эбдэжэ байһыень гэршэлнэ гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй делегаци мэдүүлнэ.

КАИР

Министрнүүдэй сесси

ТАСС

Араб оронуудай информациин министрнүүдэй жэл бүри үнгэргэгдэдэг сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи түгшүүрлэлтэ байдалые гуримшуулха тухайда Араб оронуудай ямар хараа бодолтой байһыень дэлхэйн олониитэдэ бүри һайнаар ойлгуулха зорилготойгоор Араб оронуудай информациин албан зургаануудай хүдэлмэриие шангадхаха шухала гэжэ АРЕ-гэй премьер-министрэй орлогшо Абдель Кадер Хатем түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

Бомбодолгоёо үргэлжэлүүһээр

ТАСС

Лаосой, Камбоджын газар нютагуудые американ авиаци бомбодожо үргэлжэлһөөр. Февралиин 18-да истребитель-бомбардировщигууд, «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд эдэ оронуудай һуурин тосхонуудые, хото городуудые бомбодоһон байна гэжэ американ сэрэгэй командовани мэдээсээ гээд ЮПИ агентство дамжуулна.

ВЬЕНТЬЯН

Үгэеэ ойлголсобо

ТАСС

Һаяхан абтаһан мэдээнэй ёһоор, Лаостохи буудалдаае болюулха тухай хэлсээн февралиин 20-до Вьентьянда түйлагдаа. Февралиин 21-дэ нютагай сагаар 11 часта Лаосой патриотическа хүсэнүүдэй ба королевскэ правительствын түлөөлэгшэд тус хэлсээндэ хуулита ёһоор гар табиха, тэрэнь февралиин 22-ой үдын үеэр хүсэндөө орохо байна.

ВЬЕНТЬЯН. (ТАСС). Лаостохи буудалдаа болюулха тухай хэлсээндэ февралиин 21-нэй үдэр гар табигдаа.

ТОКИО

Г. Киссинджер Токиоһоо мордобо

ТАСС

Национальна аюулгүйе сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер февралиин 20-до Токиоһоо мордобо. Тэрэ Японой премьер-министр К. Танакатай, гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Охиратай, Японой бусад тусхай тушаалтадтай уулзажа хөөрэлдэһэн байгаа. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр тала Вьетнамдахи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Азидахи байдал тухай һанамжануудаа хэлсэһэн, Японой ба Холбоото Штадуудай хоорондохи худалдаа наймаанай ба [экономическа] харилсаанай асуудалнуудые зүбшэлһэн байна.

ВАШИНГТОН

Р. Никсон үгэ хэлэбэ

ТАСС

АФТ—КПП гэдэг профсоюзай нэгэдэлэй гүйсэдхэхэ соведэй жэл бүри үнгэргэгдэдэг ээлжээтэ сесси Флоридэ штадтахи Майами-Бич хотодо нээгдээ. Тус сессиин хаамал заседани дээрэ США-гай президент Р. Никсон үгэ хэлэбэ.

Президент үгэ хэлэхэдээ, «экономическа ба худалдаа наймаанай асуудалнууд тухайда» тогтоһон байна гэжэ хэблэлэй асуудалнуудаар Сагаан байшангай секретарь Р. Зиглер мэдээсээ.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

Бразилиин экономико тухай

ТАСС

«Бразилиин 100 миллион зоной 20 миллиониинь һайн байдалтай, бэшэ 80 миллиониинь айхабтар муу байдалда ажаһууна. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, национальна олзо доход тааруугүйгөөр хубаарилагдана. Үгытэйшүүлые дарлан мүлжэжэ, тэдэнэй зөөри зөөшөөр баяшуул улам баяжана»,— гэжэ Баия штадай университедэй багша экономист Аристеу Баррету ди Алмейда «Политика» газетэдэ бэшэнэ.

Орон доторой дэлгүүртэ тохёолдоһон байдалһаа гарахын тула засагаархид эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые хариин оронуудта гаргажа худалдалгые үргэдхэхөөр оролдоно. Тиигэнхаар орон доторoo социально-экономическа хубилалтануудые хэхэ, түбхын түрүүн аграрна реформо үнгэргэхэ шухала гэжэ автор тэмдэглэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһан[а] «Сабшалан — үбһэ тэж[эл]нөөсэ» — түрүү бэшэг. «[illegible] шүүритэ үе». А. Мешен[illegible] корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһан[а] «Комбинат юундэ ашагла[л]да үгтөөгүйб» — нэгэ[н] бэшэг. «Мал ажал — [illegible] ажал»—В. Петуховой ста[тья]. «Дүнгүүдые шүүмжэлэлгэ[э] партийна ба ажахын [illegible] тэдэй суглаанһаа. Редакци харюусана.

Гурбадахи хуудаһан[а] Редакцида ерэһэн бэшэг[үүдһээ]. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан[а] АПН-эй материалнууд. [illegible]

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[А]

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй [illegible] 14.45 — Һургуулиин [illegible] бүүдтэ концерт дамжу[улха]. 15.15 — Кинопано[рама]. 16.45 — Олон түмэнэй [illegible] пинскэ университет. «[illegible] приятида НОТ хэрэгла[illegible] 17.15 — Спортын пано[рама].

Улаан-Үдэ харуулна:

18.50 — Хүгжэмтэ заб[illegible]лал.

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время» — [illegible] дээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — «Мүнөөнэй [illegible] дөө нютагай социально-[эко]номическа хүгжэлтэ» (бу[ряад] хэлэн дээрэ). 19.50 — [illegible] панорама.

«Орбита» харуулна:

20.15 — Үнгэтэ теле[illegible] «Бег» — уран һайханай [illegible] мын хоёрдохи сери. 21.5[illegible] «Дуу сээжэлдэ» — гэһэн [illegible] жуулга. 22.10 — «Очев[идное] — невероятное» — кино-[illegible] жэлэл. 23.10 — «Погов[орим] нам необходимо» — те[illegible] зионно документальна ф[ильм]. 24.00 — «Время» — [illegible] сэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ[А]

Улаан-Үдэ харуулна:

20.15 — «Солдаты [illegible] ны» — телевизионно [доку]ментальна фильмын 2-[illegible] 3-дахи серинүүд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефо[н]

г. Улан-Удэ, ул. [illegible]на 35. Телефоны: реда[ктора] — 54-54, приёмна[я] 54-93, зам. редактора —68-08, зам. редактора 62-62, отв. секретаря 50-52, секретар[иат] — 66-76, отделы: [пар]тийной жизни — [illegible] сельского хозяйства—[illegible] 63-86, пропаганды и [illegible]ции — 56-23, промышл[енно]сти и строительства—[illegible] советского строительс[тва] быта — 69-58, культу[ры и] школ — 60-21, писем [illegible] селькоров — 67-81, [illegible]мации — 34-05, общес[твен]ная приёмная — 56-62, [маши]нное бюро — 57-63, [фо]толаборатория — 33-61.